ЎзССР Давлат китоб палатаси
Инв. №

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КП МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ● № 179 (18.656). ● Жума, 1983 йил 5 август ● Баҳоси 3 тийин.

Мусобақа илғорларига — қизил байроқлар

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети, Ўзбекистон Касаба союзлари республика Совети ва Ўзбекистон комсомоли Марказий Комитети ем-хашак тайёрлаш юзасидан республика областлари ва районлари ўртасидаги социалистик мусобақанинг 1983 йил 1 августгача бўлган якунларини кўриб чиқдилар.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети, Ўзбекистон Касаба союзлари республика Совети ва Ўзбекистон комсомоли Марказий Комитетининг кўчма Қизил байроқлари қуйидаги областларга берилди:

Қашқадарё области. Бу область хашак тайёрлаш йиллик топшириғини 100 процент, шу жумладан июль ойи топшириғини 22 процент, пичан тайёрлашни 106,7 процент, шу жумладан июль ойи топшириғини 36,6 процент, витаминли ўт талқони тайёрлашни 72 процент, шу жумладан июль ойи топшириғини 46,2 процент бажарган. Байроқ Жиззах областидан олиб берилади.

Самарқанд областининг Қўшработ райони. — Бу район хашак тайёрлаш йиллик топшириғини 102,5 процент, шу жумладан июль ойи топшириғини 52 процент, пичан тайёрлашни 100 процент, витаминли ўт талқони тайёрлашни тўққиз йиллик план миқдорида, шу жумладан июль ойи топшириғини 107,1 процент бажарган. Байроқ Тошкент областининг Калинин районидан олиб берилади.

Жиззах областининг Ғаллаорол райони. Бу район хашак тайёрлаш йиллик топшириғини 143 процент, шу жумладан июль ойи топшириғини 49,9 процент, пичан тайёрлашни 91,3 процент, шу жумладан июль ойи топшириғини 14,2 процент, витаминли ўт талқони тайёрлашни 37 процент, шу жумладан июль ойи топшириғини 34 процент бажарган. Байроқ Самарқанд областининг Ургут районидан олиб берилади.

Сурхондарё областининг Олтинсой райони. Бу район хашак тайёрлаш йиллик топшириғини 67,4 процент, шу жумладан июль ойи топшириғини 41,2 процент, хашак тайёрлаш топшириғини 71,2 процент, шу жумладан июль ойи топшириғини 41,6, витаминли ўт талқони тайёрлашни 73,6 процент, жумладан июль ойи топшириғини 73,6 процент бажарган. Байроқ Қашқадарё областининг Деҳқонобод районидан олиб берилади.

✦ БЕШ ЙИЛЛИКНИНГ УЧИНЧИ ЙИЛИ ВАХТАСИ ҚИЗҒИН

✦ ДАЛАЛАРДА МЎЛ-КЎЛ ҲОСИЛ ТЎПЛАНМОҚДА

✦ ИЛҒОРЛАР НАМУНАСИ ЯНГИ ЗАФАРЛАРГА ИЛҲОМЛАНТИРАДИ

ТАРБИЯ ИШИГА КОМПЛЕКС ЁНДАШАЙЛИК

Ривожланган социализм шароитида шахснинг ғоявий етуклигига, маънавий камолотига, меҳнатга муносабатига қўйилаётган талаблар ғоят ошиб бормоқда. Халқаро майдонда идеологик курашнинг кескинлашуви, ишлаб чиқариш жараёнларининг мураккаблашуви, хўжалик вазифалари кўламининг кенгайиб бораётганлиги, фан-техника тараққиётининг тобора жадал тус олаётганлиги шуни тақозо этмоқда. КПСС Марказий Комитетининг 1983 йил июнь Пленуми қарори, ўртоқ Ю. В. Андроповнинг шу Пленумдаги нутқида, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг XI пленуми материалларида КПСС XXVI съездининг совет кишиларини юксак ватанпарварлик, партия ва халқнинг революцион, жанговар ва меҳнат анъаналари руҳида камолга етказиш ишига эътиборни кучайтириш хусусидаги йўл-йўриғи ривожлантирилди, партия ташкилотларининг идеологик, сиёсий-тарбиявий иши самарадорлигини, амалийлигини, таъсирчанлигини ошириш вазифалари яна ҳам конкретлаштирилди.

«Ҳамма поғоналардаги партия комитетлари, ҳар бир партия ташкилоти,— деб таъкидлади КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Ю. В. Андропов Пленумда сўзлаган нутқида,— ўзи ҳал қилаётган бошқа масалалар (хўжалик, ташкилий ва бошқа масалалар) нақадар муҳим бўлмасин, идеология иши тобора биринчи ўринга чиқаётганини тушуниб олиши керак». Бу бутун идеологик, сиёсий-тарбиявий ишни коммунистик қурилишнинг ҳозирги босқичи вазифалари даражасига кўтариш, тарбия ишининг бутун арсеналидан ғоят оқилона фойдаланиш, идеология кадрлари билан ишлашни кескин такомиллаштириш, ғоявий-тарбиявий ишнинг даражасини муттасил ошира бориш, сиёсий билимлар совет кишиларининг актив ҳаётий позициясини белгилаб беришига эришиш, буржуа идеологияси кирдикорларини қадамба-қадам фош қилиш, марксча-ленинча таълимот ҳар бир совет кишиси дунёқарашига, ғоявий эътиқодига айланишини таъминлаш демакдир. Бу — бутун тарбия ишига, инсон шахсини камолга етказиш ишига комплекс ёндашиш демакдир.

Ўзбекистон партия ташкилотларида интернационал бурчни чуқур ҳис этувчи, коммунистик эътиқоди юксак, меҳнатга онгли, коммунистик муносабат намуналарини кўрсатаётган, халқ, партия иши, Ватан бахт-саодати учун собитқадам курашчиларининг янги-янги авлодини камолга етказишда бой тажриба тўпланган. Марксча-ленинча назарияни, иқтисодий билимларни пропаганда қилишнинг изчил, узлуксиз системаси қарор топди ва амал қилмоқда. Революцион таълимотни эгаллаш мактаб партасида бошланиб, ҳунар-техника билим юртлари, ўрта махсус ва олий ўқув юртларида, партия ва комсомол сиёсий маорифи системаларида давом эттирилмоқда. Ленинча синовлар, ижтимоий-сиёсий аттестациялар комсомоллар, коммунистлар, барча меҳнаткашларнинг ижтимоий ва меҳнат фаолиятини активлаштиришга хизмат қилмоқда. Тошкент шаҳар партия комитетининг аҳоли ўртасида идеологик, сиёсий тарбия соҳасидаги ташкилий ишлари диққатга сазовордир. Пойтахт саноат корхоналарида, қурилишларида, маданият муассасаларида, маҳаллаларида ўтказилаётган жонли лекция, суҳбатлар, учрашувлар, РСДРП II съездининг 80 йиллиги муносабати билан ўтказилган тадбирлар меҳнаткашлар ўртасида кўтаринкиликни кучайтирмоқда, уларни ўзак йил планлари ва юксак мажбуриятларни муддатидан илгари бажаришга руҳлантирмоқда. Тошкент, Хоразм, Андижон, Самарқанд областларидаги кўпгина партия ташкилотлари коммунистик қурилишнинг баркамол қатнашчиларини тарбиялашда тўпланган тажрибалар асосида сиёсий-тарбиявий ишларни, бутун идеология ишини изчил такомиллаштириб бормоқдалар.

Меҳнат тарбиясига эътибор кучайди. Ёш авлод оилада, мактабгача тарбия муассасаларида олган дастлабки меҳнат кўникмасини шакллантириш, онгли, коммунистик меҳнат жамият ва шахс фаровонлиги, бахт-саодатининг асоси эканлигини тушуниб етиши ишчи гвардияси, бободеҳқонларнинг муносиб ворислари сифатида шонли ишлар эстафетасини давом эттириши учун барча шароитлар яратилган. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг XI пленумида меҳнатга онгли муносабатни, пухта интизомни тарбиялаш кўпгина корхоналар, хўжаликларга муваффақият келтираётгани алоҳида уқтирилди.

Республикада маънавий тарбиянинг жуда бой моддий базасига эгамиз. Клублар, кинотеатрлар, театрлар, нашриётлар, матбуот, радио ва телевидение — ахлоқий пок, маънавий баркамол, ижтимоий актив замондошларимизни тарбиялашда муҳим ўрин тутмоқда. Кейинги йилларда кишиларда меҳнатсеварлик, бурчга садоқат, масъулиятни чуқур ҳис этиш фазилатларини тарбиялашга хизмат қилувчи бир қатор саҳна асарлари, кинофильмлар, бадиий асарлар яратилди. Матбуот саҳифаларида, радио эшиттиришлари ва телевидение кўрсатувларида совет турмуш тарзини, коммунистик ахлоқ ва одобни пропаганда қилувчи материаллар сезиларли кўпайди, уларнинг ўқимишлилиги, кишилар онги ва идрокига таъсири кучайиб бормоқда. Халқ амалий санъатини ва бадиий ижодиётини ривожлантириш йўлида изчил иш олиб борилаётир.

Кўпгина партия комитетлари тарбия ишини яхшилаш масалаларига комплекс тарзда, ижодий ёндашиб, шахс баркамоллигини таъминлашга хизмат қилувчи барча воситалардан оқилона фойдаланиш намунасини кўрсатмоқдалар. Пропаганда, оғзаки сиёсий агитация, кўргазмали агитация воситаларидан, матбуот нашрларидан уйғун равишда ўринли фойдаланиш ўзига ва бошқаларга бирдек талабчан, иш манфаатларини кўзлаб ташаббус ва ижодкорликка интилувчи, ахлоқ-одобли кишиларни тарбиялашга ёрдам бермоқда. Бундай партия комитетлари идеологик, сиёсий-тарбиявий ишни йўлга қўйишда унинг юксак самарадорлигига эришишда партия, касаба союз, комсомол ташкилотлари, совет ва хўжалик органлари фаолиятини мувофиқлаштиришга, аниқ мақсадга йўналтиришга эътиборни кучайтирмоқдалар.

Маълумки юксак онгли, меҳнатда ва ижтимоий бурчни бажаришда ғоят актив кишиларни тарбиялаш бутун партиянинг иши эканлиги КПСС Марказий Комитетининг июнь Пленумида яна бир бор таъкидланди. Зотан, идеологик, тарбиявий, пропаганда ишини ривожланган социализмни такомиллаштириш жараёнида партия ҳал этаётган катта мураккаб вазифалар даражасига кўтариш учун барча бўғинларда меҳнаткашлар ўртасида олиб борилаётган тадбирлар самарадорлигини ошириш лозим. Коммунистлар, комсомоллар, жамиятимиз барча аъзолари онгини ошириш, эътиқодини чиниқтириш, меҳнат ташаббускорлигини кучайтириш фақат идеология ходимларининггина эмас, балки бутун партиянинг иши эканлигини бирон дақиқага бўлсин унутмайлик. Бу ишда раҳбар ходимларнинг, мутахассислар, ўрта бўғин кадрлари, мастерларнинг ролини кучайтириш муҳим вазифадир. Кундалик хўжалик вазифаларини амалга ошириш жараёнида одамлар билан бевосита мулоқотда бўлувчи ходимларнинг бу категориялари тарбиявий ишга амалий ҳисса қўшмоқлари даркор.

Шу билан бирга пропаганда, оммавий-сиёсий ишга бир ёқлама ёндашиш фактлари ҳам ҳануз учраб турибди. Баъзи ҳолларда одамлар билан мулоқотда нуқул умумий мушоҳадаларга берилиб, ўз савияси етишмаслигини баландпарвоз иборалар билан «тўлдириш» ҳоллари рўй бермоқда. Лекциялар, суҳбатлар, ахборотларда турмуш фактлари ва ҳаёт ҳодисаларини чуқур таҳлил қилмаслик, айрим камчилик ва нуқсонларнинг сабабларини ошкора тилга олмаслик кўпинча ғоят муҳим тадбирларни расмиятчиликка айлантириб қўяётир, ишда юзакичилик келтириб чиқармоқда. Марксча-ленинча таълимотнинг туб масалаларини коммунистик қурилиш практикаси, меҳнат коллективларининг иш натижалари билан боғлаб пропаганда қилишнинг муҳимлигини асло унутмаслик керак. Ҳар қандай сўз ҳаёт тажрибаси, кундалик вазифалар билан уйғунлашганидагина жозиба кучи, сафарбар этувчи қудрат касб этади. Янги инсонни камол топтириш иши комплекс вазифа бўлиб, уни ҳал этишга партия, совет, хўжалик органлари, касаба союз, комсомол ва бошқа жамоат ташкилотларининг биргаликдаги куч-ғайратини кун сайин сарфлаш лозим. Акс ҳолда идеология ишида юзакичилик, андозачилик кучаяди, аниқ мақсад йўлидаги изчил, амалий иш ўрнига расмият учун тадбирлар ўтказиш авж олади.

Идеология ишининг, меҳнат ва маънавий тарбиянинг савиясини оширишда илмий ва маданият муассасалари, ўқув юртлари партия ташкилотлари, олимлар, фан ва маданият намояндалари, санъаткорлар ўз активликларини кучайтиришлари керак. Марксча-ленинча ғолиб таълимот, коммунистик ахлоқ нормалари ҳар бир совет кишиси онгига пухта сингиб, замондошларимизнинг ҳаётий позициясини белгилаб беришга улар қўшадиган ҳиссанинг салмоғи катта бўлмоғи лозим. Санъат асарларида, бадиий адабиётда совет турмуш тарзи, халқларимизнинг қон-қардошлиги ўзининг ёрқин бадиий ифодасини топмоғи даркор.

Идеологик, сиёсий-тарбиявий ишни йўлга қўйишда, меҳнаткашларни совет ватанпарварлиги, пролетар интернационализми, меҳнатга онгли муносабат руҳида тарбиялашда бошланғич ва цех партия ташкилотларининг, партия группаларининг ролини кучайтириш ғоят муҳимдир. Улар бевосита меҳнат коллективларида, одамлар орасида олиб бориладиган кундалик ишда ғоявий-сиёсий, меҳнат ва маънавий тарбиянинг уйғунлигига, бутун идеология ишининг ҳужумкорлигига, таъсирчанлигига эришмоқлари шарт. Сиёсий ва иқтисодий ўқувлар, халқ университетларининг машғулотлари, уч авлод учрашувлари, савол-жавоб кечалари ва бошқа турли-туман тадбирлар эсда қоладиган тарзда ўтишига, кишиларнинг қалб торини чертиб, уларнинг тафаккурига руҳлантирувчи таъсир кўрсатишига эришиш лозим. Тарбия ишида кекса авлоднинг бой тажрибасидан, халқимизнинг ажойиб анъаналаридан фойдаланиш ҳам муҳим аҳамиятга эга. Лекция ва суҳбатлар чоғида ишчи сулолаларининг шонли ишлари, ишчилар ва колхозчиларнинг шавкатли меҳнати, партия ва комсомол ветеранларининг бунёдкорлик кураши ёрқин, эсда қоладиган тарзда пропаганда қилинмоғи зарур.

Ўн биринчи беш йилликнинг иккинчи ярмига дадил қадам қўйдик. Иқтисодий ва социал ривожланишнинг КПСС XXVI съездида белгиланган улкан вазифаларини муваффақиятли амалга ошириш совет кишиларнинг меҳнатига — сиз билан бизнинг ўз ишимизга нечоғли онгли муносабатимизга боғлиқ.

Меҳнатга онгли, коммунистик муносабат, ишда уюшқоқлик ва ташаббускорлик бутун идеология ишининг, сиёсий-тарбиявий ишнинг савияси, таъсирчанлиги, янги инсонни камол топтириш вазифалари нечоғли муваффақиятли амалга оширилишига боғлиқ. Бинобарин, партия комитетлари, барча бошланғич партия ташкилотлари бу соҳада иш кун сайин изчил олиб боришлари, тарбия ишининг барча жиҳатларини назарда тутиб, унга комплекс ёндашмоқлари керак. Шунга эришайликки, лекция ва суҳбатлар чоғида, катта-кичик давраларда айтилган оташин сўзлар, партия ғоялари меҳнат аҳлининг онги ва идрокига етиб бориб, миллион-миллион замондошларимизнинг янги-янги ташаббусларида, ватанпарварлик ишларида мужассамлашсин, тарбиявий ишимизнинг самаралари меҳнат унумдорлигини ошириш, тежамкорлик учун, ўн биринчи беш йиллик планлари [illegible]циалистик мажбуриятларни бажариш учун у[illegible] мусобақасининг пировард натижаларида [illegible] бўлсин.

«КОСМОС-1486» ПАРВОЗДА

1983 йил 3 август куни Совет Иттифоқида Ернинг навбатдаги сунъий йўлдоши «Космос-1486» учирилди.

Йўлдош ичига космик фазони тадқиқ этишни давом эттириш учун мўлжалланган илмий аппаратлар ўрнатилган. Координация-ҳисоблаш маркази олинган маълумотларни ишлаб чиқмоқда. (ТАСС).

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИДА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми республика энергетикасини ривожлантиришга катта ҳисса қўшганлиги, жамоат ҳаётида актив қатнашганлиги учун ва туғилган кунига олтмиш йил тўлиши муносабати билан «Ўзбекгидроэнергострой» трестига қарашли «СирдарьяГРЭСстрой» қурилиш бошқармасининг бошлиғи ўртоқ Самуил Самуилович Функни Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотлади.

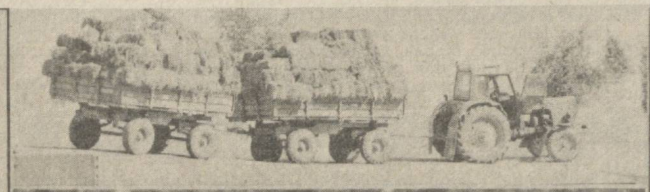

ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ. Калинин районидаги Калинин номли колхозда чорва қишловига пухта тайёргарлик кўрилмоқда. Ҳозиргача Адҳам Абдуллаев бошчилигидаги ем-хашак тайёрлаш бригадаси аъзолари 3 минг тоннадан зиёд дағал хашак жамғардилар. Суратларда: 1. Ем-хашак тайёрлашда ҳамкасбларига ўрнак кўрсатаётган илғор тракторчи Фахриддин Юсупов. 2. Тойланган хашак колхоз фермасига жўнатилмоқда. 3. Колхознинг илғор сут соғувчилари (чапдан ўнгга) Насиба Қодирова, Барно Ҳасанова, Дилором Мусаева ва Мастура Холмуҳамедовалар бугунги ишларидан мамнун. 4. Беда пичани ғарамланаётган пайт.

В. Молгачёв фотолари.

ТАЖРИБАКОРЛАР МИНБАРИ

ҲОСИЛ ТАҚДИРИ ҚЎЛИМИЗДА

Бизлар бошчилик қилаётган бригадаларда узоқ йиллардан буён ҳар гектар ердан 50—55 центнердан «оқ олтин» хирмони кўтарилиб, давлат планлари ва социалистик мажбуриятлар муттасил бажариб келинмоқда. Ўн биринчи беш йилликнинг ҳал қилувчи босқичи — 1983 йилда ҳосилдорликни 60 центнерга етказиш мажбуриятини қабул қилганмиз. Бу мажбуриятни ҳам сўзсиз бажарамиз.

Биздан кўпинча юқори ҳосил етиштиришнинг сири нимада, деб сўрайдилар. Бу жуда тўғри савол. Бир хил ер, сув, об-ҳаво ва иқлим шароитларига эга бўлган бригадаларнинг айримлари гектаридан, юқорида айтганимиздек, 50—55 центнердан хирмон кўтараётган бир кезда, айримлари 40—45 центнерлик маррасида турибдилар. Шуниси қизиқки, ўша бригадаларнинг аъзолари ҳам йил бошида юксак мажбуриятлар қабул қиладилар. Лекин мавсум охирига борганда аввалги йилги маррадан ўза олмайдилар. Бошқачасига айтганда, берган сўзларининг устидан чиқмай, турли важ-карсонларни баҳона қилиб кўрсатадилар.

Тўғри, деҳқончилик хусусан пахтачиликда ҳамиша ҳам йил пахтакорларнинг дидига мос келавермайди. Гоҳ ёғингарчиликлар кўп бўлса, гоҳ сув тақчиллиги сезилади. Турли табиий офатлар ҳосилга хавф солиб туради. Масалан, 1983 йилни олайлик. Эрта баҳорда сув камоб бўлди. Ҳарорат кўтарилиб, тупроқ қатламидаги намнинг бир қисми буғланиб кетди. Кейинчалик аввал ҳаво ҳарорати пасайди. Маълум муддатдан кейин эса жазирама иссиқ бошланди. Қорақалпоғистон автоном республикаси шароитида бу йилгидек ҳавонинг иссиқ келганини ёш авлод эслай олмаса керак.

Бундай қийинчиликлардан қатъи назар пахтадан юқори ҳосил етиштиришимиз шарт. Давлатимиз биз пахтакор-деҳқонлардан ҳар қачонгидан кўп, сорти юқори пахта кутяпти. Шундай экан, бутун деҳқончилик санъатимизни ишга солиб, юксак социалистик мажбуриятимизни қоплайдиган даражада «оқ олтин» етиштиришимиз керак.

Масаланинг иккинчи томонига кўз ташлайдиган бўлсак, колхозимиздаги 16 та пахтачилик бригадасида ҳар йили июль ойининг охиригача пахтадан юқори ҳосил етиштирдик, деб мағрурланамиз. Ҳақиқатан ҳам шундай. Бироқ август ойига келганда айрим бригадаларда ғўзаларнинг кўкига, озми-кўпми тўпланган ҳосил нишоналарига маҳлиё бўлиб, парвариш сусайтириб қўйилади. Оқибатда август ойи давомида ғўза парваришини кучайтириб, ҳосилга ҳосил қўшган бригадаларда кузда катта хирмон кўтариладида, қолганлари планларини бажариш билан чекланиб қоладилар. Демоқчимизки, август ойининг ҳар дақиқасини олтиндан қиммат билиб, ғўза парваришини ой охиригача, ҳатто 10 сентябргача қизғин давом эттиришимиз керак. Шундагина барча бригадалар юқори ҳосил етиштириб, мажбуриятларини ҳам шараф билан бажаришлари мумкин.

Биз шуни ошкора айтиб ўтмоқчимизки, июль ойининг охирига қадар социалистик мажбуриятнинг 50—60 процентига тенг миқдорда ҳосил тўпланади. Мажбуриятнинг қолган қисмини қоплайдиган ҳосил эса август ойида жамғарилади.

Август ойининг яна бир муҳим хусусияти шундаки, ёз чилласи чиқиб, сумбула киради. Сумбулада сув тинади. Кўсаклар ҳам тўлишиб, салмоқдорлиги ортади, тиниқади ва ой охирига борганда очила бошлайди. Бу ойда бор ҳосилни йўқотиб қўйиш ҳам, йўқ ҳосилни бунёдга келтириш ҳам мумкин. Гап шундаки, ой давомида ғўзаларни суғориш, қатор ораларини культивациялаш кечиктирилса, ҳосил нишоналари тўкилиб кетади. Сақланиб қолган кўсакларнинг салмоқдорлиги камаяди. Комплекс парвариш кеча-кундуз юксак агротехника қоидалари асосида олиб борилганда ҳосил нишоналари кескин кўпаяди, ҳар уч-тўрт кунда биттадан тўқ кўсак бунёдга келади. Демак, 30 кунда қўшимча 8-10 та тўқ кўсак ҳосил қилишимиз мумкин. Бунинг учун нима қилишимиз керак?

Ой давомида ҳамма майдонларда уч марта, нисбатан кам ҳосилли карталарда тўрт марта комплекс парвариш ўтказиш керак. Амалда шундай режалар белгилаб олдик ва қизғин иш олиб боряпмиз.

Ғўзаларнинг ҳосил шохлари ўсиб, бир-бирига кириштиб кетди. Илдиз системаси ҳам мукаммал ривожланди. Бундай кезларда культиваторларнинг ишчи органларига тўсиқлар ўрнатиб, культивация ўтказишимиз лозим. Шундай қилинганда ғўзаларнинг шохлари синмайди, ҳосил нишоналари тўкилиб кетмайди. Механизаторларимиз культивация ўтказиш пайтида илдизларни зарарланмаслигига алоҳида эътибор беришлари керак. Бунинг учун бригада бошлиқлари механизаторларнинг ишини доимо назорат қилиб боришлари талаб этилади.

Пахтакорларимизнинг бахтига ғўза парвариши қизиган кезларда сув анча сероб бўлди. Ҳозир ҳам сувдан тақчиллик сезаётганимиз йўқ. Лекин ғўзаларга йиллик минерал ўғит нормасини бериб бўлиниши муносабати билан «шарбат» усулида суғоришни кучайтиришимиз керак. Нега деганда органик ўғитлардан ташкил топган «шарбат» ғўзаларга тез сингади. Экиннинг ҳосил тўплашини тезлаштиради. Шоналар гулларга, гуллар эса кўсакларга айланади. Кўсакларнинг салмоқдорлиги ошади. Бундан хулоса шуки, ғўзаларни ҳамма жойда «шарбат» усулида суғоришга эришмоқ даркор.

Афсуски, айрим жойларда сув зовурлар, йўллар ва бошқа кераксиз жойларга оқиб ётибди. Мироблар назоратни кучайтирмаяптилар. Тунги сувчиларга ёрдамчилар бириктирилмаяпти. Оқибатда ғўзаларни чанқатиб қўйиш, кўллатиб суғориш натижасида ғовлатиб юбориш ҳоллари юз беряпти. Бу камчиликларни зудлик билан тугатишимиз керак.

Бригадаларимизда пахтадан юқори ҳосил олинишининг яна бир шарти шундаки, биз чеканкани энг яхши агротехника муддатларида ўтказамиз. Чеканка пахта ҳосилдорлигини гектар боши ҳисобига 3—4 центнер кўтариш имкониятини беради. Чеканкани тугаллаганимизга ҳам анча бўлди. Бизнингча, ҳамма жойда чеканкани машиналар ёрдамида тез ва сифатли ўтказишга эришиш керак.

Ҳаво ҳарорати юқори бўлиши сабабли пахтазорларда ўргимчаккана, кўсак қурти пайдо бўляпти. Зараркунандалар ҳосилдорликни 15—20 процентгача камайтириб юбориши тажрибада тасдиқланган. Бунга йўл қўймаслик учун зараркунандалар ва касалликларга қарши мунтазам кураш олиб боряпмиз.

Ҳадемай, пахта йиғим-терими бошланади. Мавсумга ҳозирдан бошлаб пухта шайланишимиз даркор. Бегона ўтларни илдизи билан бутунлай йўқотиш муҳим вазифадир. Сабаби бегона ўтлар «зангори кема»ларнинг унумли ишлашига халақит беради, пахтанинг сортини бузади. Яна бир хавфли томони шундаки, ўғитлар ва сувга шерик бўлиб, ҳосилдорликнинг пасайишига олиб келади. Бунга мутлақо йўл қўймаслигимиз зарур.

Колхозимиз меҳнат аҳли 735 гектар майдонда ғўза ўстирмоқда. Уларнинг мақсади ҳар гектар ердан 50 центнердан «оқ олтин» хирмони кўтаришдир. Бу йил хўжалигимизда пахта тайёрлаш плани ва социалистик мажбуриятни бажармаган бирорта ҳам бригада бўлмаслигига эришишни бош вазифа қилиб қўйганмиз. Колхозимизнинг катта хирмонига бизлар бошчилик қилаётган бригадаларнинг аъзолари гектаридан 60 центнердан пахта етиштириш билан муносиб ҳисса қўшадилар.

Сафарбой ЖУМАТОВ,
Умирбой БЎРОНОВ,
Хўжайли районидаги Энгельс номли колхоз пахтачилик бригадаларининг бошлиқлари.

ТАЖРИБА МАКТАБИДА МАШҒУЛОТ

Гурлан районидаги «Коммунизм» колхозининг Ленин ордени кавалери Аллом Маткаримов бошлиқ 60 центнерчи бригадасида илғор тажриба мактаби ишлаб турибди. Область хўжаликларининг раҳбарлари, далачилик бригадаларининг бошлиқлари, қишлоқ хўжалик мутахассислари куни кеча шу бригаданинг даласига тўпланишди. Бу галги семинар-машғулот ҳосилга ҳосил қўшиш давридаги агротехника тадбирларига бағишланди.

Область партия комитетининг биринчи секретари М. Худойберганов кириш сўзи билан машғулотни бошлаб берди. Донгдор пахта устаси Аллом Маткаримов ўз талабаларини 50 гектарли картага бошлаб, ғўзаларга ишлов бериш қандай ташкил этилганлигини кўрсатди ва бу ҳақдаги фикрлари билан ўртоқлашди. Ғўзаларнинг авжи зўр, ҳар тупда 16—18 бўлиқ кўсак бор.

Машина теримига ҳамма нарса тахт қилиб қўйилган. Бригада бу йил 1000 тонна юқори сифатли пахта, 10 тонна гўшт, 100 тонна қовун-тарвуз етказиб беришга аҳд қилган. Иш ваъдага яраша ташкил этилган.

Машғулот-семинар қатнашчилари бригада далаларида кўп нарсани ўрганиб олишди. Хоразмлик илғор бригада бошлиқларидан Социалистик Меҳнат Қаҳрамонлари Ободон Дўсова, Зариф Қурбонов ва бошқалар, шунингдек, Туркманистон ССР Тошовуз областидан келган мусобақадош деҳқонлар тажриба мактабларида қатнашиб, илғор иш усуллари билан тажриба алмашдилар.

Ф. ЗОҲИДОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

МЕҲНАТ КОЛЛЕКТИВЛАРИДА

✦ ЦЕХ КАЛЕНДАРИДА — ОКТЯБРЬ

КПСС XXV съезди номли Бухоро тўқимачилик комбинатига қарашли 1-тўқимачилик фабрикасининг 3-тўқув цехи коллективи октябрь ойи ҳисобига иш бошлади. Тўқимачилар ҳар куни пландан ташқари 1050 метрдан зиёд хом ашё ишлаб чиқармоқдалар. Йилнинг ўтган ойлари топшириғи 131 процент адо этилди. Эришилган бу ютуқларда Назира Шодиева, Саломат Турсунова, Нутфулла Файзиев, Гулбаҳор Авезова, Каримжон Рустамов сингари пешқадамлар ҳиссаси катта бўлди.

— Меҳнат унумдорлигини тобора ошириб бориш йўли билан, — дейди цех бошлиғи Шавкат Шокиров, — йиллик планимизни СССР Конституцияси куни — 7 октябрга қадар бажаришга бел боғлаганмиз.

Ҳожи ХУРРАМОВ,
корхона оҳорловчиси.

✦ ТАШАББУСКОР ҲАЙДОВЧИЛАР

Меҳнат унумдорлигини мунтазам ошириб бораётган Гурландаги 68-автокорхона ҳайдовчилари катта муваффақиятларга эришмоқдалар. Коллективнинг Омонбой Қурбонбоев, Бобожон Қаландаров, Рустам Раимберганов сингари ўнлаб ҳайдовчилари айни кунларда 1984—1985 йиллар ҳисобига ишлаяптилар. Уларнинг ҳар бири бугунгача пландаги 2—3 минг тонна ўрнига 4—5 минг тоннадан халқ хўжалиги юкларини белгиланган манзилларга элтиб беришди. Бажарилган иш ҳажми 15—19 минг тонна-километрни ташкил этди.

Содиқ ЕҚУБОВ,
шофёр.

* * *

Шу куннинг энг муҳим, энг асосий вазифаси — меҳнат унумдорлигини ошириш борасида ижодий изланиб, самарали ишлаётган саноат корхоналари, қурилиш ва транспорт ташкилотлари коллективларидан фарғоналик **М. Шарипов, К. Турсунов, У. Жабборов,** тошкентлик **В. Клементьев,** сирдарёлик **Б. Эшмуродов,** андижонлик **У. Холиқов** ўртоқлар ҳам хат-хабарлар йўллашган.

ҚУРИЛИШДА МЕҲНАТ УНУМДОРЛИГИНИ ЎСТИРИШ РЕЗЕРВЛАРИДАН ТЎЛИҚ ФОЙДАЛАНАЙЛИК

А. А. ХЎЖАЕВ,

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари

ПАРТИЯНИНГ XXVI съезди бинокорлар олдига қурилиш ишларини тубдан яхшилаш, капитал маблағларнинг берадиган самарасини ошириш, асосий фондлар ва ишлаб чиқариш қувватларини, уй-жой бинолари, социал-маиший объектларни ўз вақтида ишга туширишга кўпроқ эътибор бериш, қурилишда меҳнат унумдорлигини 15—17 процент ўстириш, ишчилар сонини кўпайтирмаган ҳолда қурилиш-монтаж ишларидаги жамики ўсишга шу йўл билан эришиш вазифасини қўйди.

Партиямизнинг бу талаби КПСС Марказий Комитетининг 1982 йил ноябрь ва 1983 йил июнь Пленумларида, КПСС Марказий Комитети Бош секретари, СССР Олий Совети Президиуми Раиси ўртоқ Ю. В. Андроповнинг шу Пленумларда сўзлаган нутқларида янада **кескин таъкидлаб ўтилди**.

Республикадаги партия, совет, хўжалик ва жамоат ташкилотлари ана шу муҳим вазифаларни ҳал этиш соҳасида доим қунт билан иш олиб бормоқдалар, ўн биринчи беш йиллик қурилиш программасини бажаришда, куч ва ресурсларни ишга тушириладиган энг муҳим объектларга тўплашни таъминлашда бинокорлар ва монтажчилар коллективларига ҳар томонлама ёрдам ва мадад бериб келмоқдалар.

Капитал маблағларнинг самарадорлигини ошириш, ишга тушириладиган объектларни белгиланган муддатларда фойдаланиш учун топшириш ва бинокорларнинг ғоят унумли меҳнат қилишлари учун шарт-шароитларни вужудга келтириш Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва республика ҳукуматининг диққат марказида турибди.

Амалий тадбирлар кўрилиши натижасида беш йиллик планнинг асосий фондларини ишга тушириш, капитал маблағларни ўзлаштириш ва қурилиш-монтаж ишлари юзасидан, шунингдек социал-маиший объектлар қуриш соҳасида 1981—1982 йилларга белгиланган топшириқ ошириб бажарилди. Бу йил капитал маблағларни ўзлаштириш ва қурилиш-монтаж ишлари олти ойлик плани бажарилди, ўтган йилнинг дастлабки олти ойидагига нисбатан кўпроқ асосий фондлар ишга туширилди, талайгина миқдорда уй-жой, мактаб, болалар муассасалари, даволаш ва бошқа маданий-маиший муассасалар қурилди.

Республикадаги қурилиш ва монтаж ташкилотларининг коллективлари умуман ўн биринчи беш йилликдаги каби 1983 йилнинг иккинчи ярмида ҳам халқ хўжалигининг ҳамма тармоқларини, шу жумладан ёқилғи-энергетика комплексини янада ривожлантириш, Озиқ-овқат программасини бажариш, аҳоли учун буюмлар ишлаб чиқариш соҳасида мураккаб вазифаларни ҳал этишлари лозим.

Ана шу тармоқларнинг шу беш йилликда ишга туширилиши лозим бўлган энг катта қурилишлари орасида Янги Ангрен ва Толлимаржон ГРЭСларининг биринчи навбати, Олмалиқ кон-металлургия комбинатининг майдалаш комплекси ва Бекобод металлургия комбинатининг «300» стани, Тошкент трактор заводи ва унинг Андижон область Ленинск шаҳридаги филиали янги қувватлари, Янги Қўқон, Олмалиқ, Самарқанд химия заводларида аммофос, Фарғона «Азот» бирлашмасида карбамид ва дефолиантлар, «Электрохимпром»нинг Чирчиқ бирлашмасида аммиак ишлаб чиқарувчи цехлар бор. Андижон, Бухоро ва Тошкент тўқимачилик комбинатларининг пардозлаш фабрикаларини, енгил, пахта тозалаш, озиқ-овқат, гўшт ва сут саноатининг бошқа бир қанча йирик корхоналарини, шунингдек қишлоқ хўжалик объектларини ишга тушириш лозим. Уй-жой бинолари ва социал, маданий-маиший объектларни кўпроқ қуриш керак бўлади.

Ана шу катта программани муваффақиятли амалга ошириш учун мавжуд иқтисодий имкониятлар ва резервлардан тўлароқ фойдаланиш, бинокорлар ва монтажчиларни кўпайтирмаган ҳолда меҳнат унумдорлигини ўстириш ҳисобигагина қурилиш ишларини олиб бориш талаб этилади.

ХАЛҚ хўжалигининг бошқа ҳар бир тармоғида бўлгани каби қурилишда ҳам меҳнат унумдорлигини ўстириш фан-техника тараққиётини жадаллаштириш йўли билан, илғор тажрибани ва ватанимиз ҳамда чет эл фани ва техникасининг энг янги ютуқларини қурилиш практикасига жорий этиш, қурилиш ишларини индустрлаштириш ва комплекс механизациялаш, уни инженерлик жиҳатидан яхши тайёрлаш ва уюштириш, қурилиш майдонларини монтаж майдончаларига айлантириш, кадрларни тайёрлаш ва тарбиялаш асосида таъминланади. Бу кадрлар ўз бурчларини жуда яхши англаб, ана шу проблема устида доим қунт билан ишлашлари керак.

«Социализм, — деб ёзган эди В. И. Ленин, — меҳнат унумдорлигини... юксак даражага кўтариш сари онгли ва оммавий суратда олға қараб боришни талаб қилади» (36-том, 201-202-бетлар). Партия комитетлари, бошланғич партия, касаба союз ва комсомол ташкилотлари, хўжалик раҳбарлари доим саботматонат билан ишлаб меҳнат самарадорлигини ошириш, барча ишчилар, инженер-техник ходимларнинг, меҳнат коллективлари барча аъзоларининг яхши англаб олинган кундалик иши бўлиб қолишига эришилган жойларда шак-шубҳасиз муваффақиятлар қўлга киритилади, меҳнат унумдорлиги йил сайин ўсади, уни ўстириш юзасидан белгиланган суръатлар таъминланади ва қурилиш-монтаж ишларидаги ўсишнинг ҳаммасига шу йўл билан эришилади.

Бундай коллективлар ишга тушириладиган ҳамма объектларни — уй-жойлар, мактаблар, болалар муассасалари, даволаш муассасалари ва маданий ҳамда маиший хизмат кўрсатадиган бошқа муассасаларни ўз вақтида фойдаланишга топширмоқдалар.

Масалан, республика Мелиорация ва сув хўжалиги министрлигининг меҳнат коллективларида меҳнат унумдорлигини ўстириш резервларини қидириб топиш соҳасидаги ишларни комплекс механизациялашни янада ривожлантириш ва янги техникани жорий этишга қаратилгандир. Бу министрликнинг инженерлари, техниклари ҳозирги вақтда зовур қувур ётқизадиган янги машиналарни қўллаш соҳасида иш олиб бормоқдалар. Ана шу машинанинг унумдорлиги аввалги нусхаси унумдорлигидан 16 баравар ортиқдир. Умуман олганда бу министрлик бўйича меҳнат унумдорлигини ўстириш юзасидан ўн биринчи беш йилликнинг биринчи ярми учун белгиланган топшириқ ошириб бажарилди, министрлик шу даврга мўлжалланган пудрат ишлари планини адо этди.

Қурилиш министрлигининг «Узколхозстрой» бирлашмаси, «Средазтрансстрой» тресети, «Ташметрострой», Чирчиқдаги 160-тресети, Қишлоқ қурилиши министрлигининг Андижондаги 24- ва Жарқўрғондаги 26-трестлари, Монтаж ва махсус қурилиш министрлигининг «Узэлектромонтаж» коллективлари ва бошқа кўпгина коллективлар меҳнат унумдорлигини ўстириш юзасидан берилган топшириқларни ошириб бажармоқдалар. Улар объектларни ишга тушириш программасида кўзда тутилган ҳамма масалаларни ҳал этдилар.

Аммо бинокорлар ва монтажчиларнинг кўпгина коллективлари ўз фаолиятидаги ана шу энг муҳим иқтисодий кўрсаткич бўйича планни ҳали бажармаяптилар. Масалан, республика қурилиш министрлиги бўйича беш йилликнинг икки ярим йили мобайнида меҳнат унумдорлиги 8,5 процент ортиши керак эди, аслида эса меҳнат унумдорлиги 1980 йил даражасида қолмоқда ва айни вақтда шу давр ичида ўртача ойлик иш ҳақи 5 процент ортди. Ана шу коллективларда фан-техника тараққиётини жадаллаштиришга, янги техникани жорий этиш юзасидан ўзлари белгилаган тадбирларни бажаришга етарли даражада эътибор берилмади. Ўтган йили янги техника бўйича 30 та тадбирдан 8 таси бажарилмай қолди, қолган тадбирларнинг амалга оширилиши ҳам меҳнат унумдорлигини ўстиришга таъсир ўтказмади. Бу министрлик бўйича қурилиш-монтаж ишларининг ўсишига меҳнат унумдорлигини ошириш йўли билан эмас, балки ишчилар сонини кўпайтириш ҳисобига эришилмоқда. Ҳозирги вақтда қурилиш-монтаж ишларида ва ёрдамчи ишларда планда кўзда тутилганидан 1100 ортиқ киши меҳнат қилмоқда.

> ✦ **Республикамиз қурувчилари ўн биринчи беш йилликнинг учинчи йили ўтган олти ойи давомида капитал маблағларни ўзлаштириш ва қурилиш-монтаж ишлари план-топшириқларини 1982 йилнинг шу даврига нисбатан анча орттириб бажаришга эришдилар: асосий фондлар ишга туширилди, уй-жой, мактаб, болалар ва даволаш, шунингдек бошқа маданий-маиший муассасалар барвақт қуриб битказилди.**
>
> ✦ Чинакам социалистик ўз-ўзини бошқариш методи — бригада пудратига кенг йўл: меҳнатнинг бу методи билан бажарилган ҳар миллион сўмлик қурилиш-монтаж ишларида 12 киши кучи тежаб қолинади, амалга оширилган ишларнинг пландаги таннархи 3,2 процент камаяди.
>
> ✦ **Ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш учун, аввало, ишларни комплекс механизациялаш йўли билан қўл меҳнатидан фойдаланишни кескин қисқартириш зарур.**
>
> ✦ Капитал қурилишда давлат, план ва меҳнат интизомини мустаҳкамлаш учун қўшимча капитал маблағларсиз ишлаш — меҳнат унумдорлигини оширишда ишончли гаров.
>
> ✦ **Давлат ўз ишлаб чиқариш базаларини яратиш учун қурувчиларга жуда катта маблағ ажратмоқда, ундан тўла, лойиҳа қуввати даражасида фойдаланайлик.**

Қишлоқ қурилиши министрлиги, Монтаж ва махсус қурилиш ишлари министрлиги, «Главсредазирсовхозстрой», бир қанча трестлар, бошқармалар ва механизациялаштирилган кўчма колонналарнинг коллективлари меҳнат унумдорлигини ўстириш юзасидан беш йиллик топшириқларини бажаришда орқада қолмоқдалар, «Госкомводстрой» ва «Главташкенстрой» коллективларида эса меҳнат унумдорлиги 1980 йилдаги даражадан ҳам пасайиб кетди. Бир қанча областлардаги қурилиш ва монтаж ташкилотлари меҳнат унумдорлигини ўстириш юзасидан белгиланган топшириқларни бажармаяптилар, Қорақалпоғистон автоном республикасида, Андижон, Самарқанд, Фарғона ва Хоразм областларида меҳнат унумдорлиги ўтган йилнинг биринчи ярмида эришилган даражадан пасайтириб юборилган, ўртача ойлик иш ҳақи эса кўпайган.

Шуни ҳам айтиб ўтиш керакки, меҳнат унумдорлигини ўстириш суръатларининг орқада қолаётганлиги пудрат ишлари натижаларига салбий таъсир ўтказмоқда. Масалан, Қўқон шаҳридаги қурилиш ва монтаж ташкилотлари олтингугурт кислотаси комплексини ишга тушириш юзасидан олинган социалистик мажбуриятларини, Навоийдаги қурилиш-монтаж ташкилотлари эса «Нитрон» толаси комплексини ишга тушириш планини бажармадилар. Бекободдаги «300» стани, Оқолтин, Дўстлик, Учқўрғондаги тегирмон комбинатларини қуришда ва бир қатор дон-чорвачилик совхозларини барпо этишда ва бошқа ишларда қолоқликка йўл қўйилди.

Ҳар бир коллективда меҳнат унумдорлигини ўстириш резервлари мавжуддир. Аввало, фан-техника тараққиётини жадаллаштириш, қурилиш фанининг ишлаб чиқариш билан алоқасини кучайтириш, тармоқни интенсив ривожланиш йўлига тезроқ кўчиришда унинг ролини ошириш бундай резервларни яратиб беради. Шу йўл билан капитал қурилишда олға қараб катта силжишни таъминлаш мумкин.

Аммо баъзи министрликлар ва идораларда фан ва техника ютуқларини жорий этиш пайсалга солинмоқда, уларнинг шу масалалар юзасидан ўзлари белгилаган тадбирлар тўлиқ бажарилмаяпти, айрим ҳолларда эса бу тадбирларнинг амалга оширилиши меҳнат унумдорлигини ўстиришга таъсир ўтказмаяпти. Масалан, ўтган йили Главташкентстройда янги техникага доир 15 топшириқдан 6 таси бажарилмай қолди, экспериментал қурилишга доир топшириқ ҳам амалга оширилмади.

Бир қанча министрликлар ва идораларда тугалланган илмий-текшириш ечимларидан, шу жумладан қурилиш ишларини комплекс механизациялаш асосида қўл меҳнатини тугатиш тадбирларидан узоқ вақтдан буён фойдаланилмаяпти. Ана шу муҳим ишга муносабатни тубдан ўзгартириш лозим.

ЎРТОҚ Ю. В. Андропов КПСС Марказий Комитетининг 1983 йил июнь Пленумида сўзлаган нутқида ишлаб чиқаришнинг самарадорлигини ошириш учун аввало комплекс механизациялаш йўли билан қўл меҳнатидан фойдаланишни кескин равишда қисқартириш зарур, деб таъкидлади. Ҳозирги вақтда бизда хусусан пардозлаш ва том ёпиш ишларида ҳамда бошқа сермеҳнат ишларда қурувчиларнинг ярмидан кўпроғи қўл меҳнати билан банд. Бинобарин, қурилиш-монтаж ишларининг айрим турларини механизациялаштиришдан ғоят унумли ишлайдиган қурилиш машиналари ва механизмларини, кичик механизация ва ҳисоблаш техникаси воситаларини янада жорий этиш асосида уларнинг ҳамма турларини комплекс механизациялаш ва ишлаб чиқариш жараёнларини автоматлаштиришга ўтиш керак. Қурилиш машиналари ва механизмларни, кичик механизация воситалари, ускуна ва мосламаларни юксак даражада фойдаланиш таъминланадиган ихтисослаштирилган бошқармаларга тўплашни қунт билан давом эттириш лозим. Қўл жараёнларини талаб этмайдиган янги прогрессив материалларни, шу жумладан, пардозлаш материалларини кенг жорий этиш ва ишчиларни қўлда ишлатиладиган механизациялаштирилган асбоблар билан нормада белгиланган миқдорда таъминлаш, асбобларни комплектлайдиган ва ремонт қиладиган хизмат бўлимлари ташкил этиш ва мустаҳкамлаш, мамлакатдаги илғор қурилиш ташкилотларида қилинаётгани каби ишчи бригадаларини соз ҳолатдаги ана шундай асбоблар билан таъминлаш жуда муҳимдир.

Мутахассисларнинг ҳисоб-китобича, қурилиш-монтаж ишларини механизациялаш ва автоматлаштириш даражасини ошириш йўли билан меҳнат унумдорлигини тахминан 5—10 процент ўстиришга эришиш мумкин. Бунинг учун Қурилиш министрликлари ва идоралари яқин давр ичида қурилиш машиналари ва механизмларининг сменалар ичида бекор туришини, машиналарнинг ремонт қилиниш пайти ва ремонтни кутиб туриш вақтини қисқартириш чораларини кўришлари, уларнинг сменали ишлашидаги коэффициентни кўпайтиришлари, хусусан вахта усулида ишлайдиган механизаторларнинг меҳнат қилиши ва дам олиши учун қулай шарт-шароитларни вужудга келтиришлари лозим.

Ғоят унумли ишлайдиган катта машина ва механизмлар, йирик габаритли темир-бетон ва металл конструкциялар қурилишларда устун мавқеини эгаллаган ҳозирги шароитда ишларнинг асосий турларини яхлит бажариш каби меҳнат унумдорлигини ўстиришнинг ана шундай кучли омиллари ўзининг потенциал имкониятларидан тўла равишда эмас, балки муайян даражада ҳам фойдаланиб бўлди, деб айтиб бўлмайди. Бу эса техникавий ва ташкилий жиҳатдан янги ечимларни қидириб топиш ва жорий этишни, шу жумладан қурилишда яхлитлик даражасини ва конструкциялар ҳамда буюмларни заводда тайёрлаш даражасини янада оширишни талаб этади.

Ҳозирги вақтда саноат корхоналари биноларининг барча ички деворлари ва девор пардалари ва ҳатто тўсиқларнинг қарийб 80 процентини майда материаллардан, асосан ғиштдан қуриш давом эттирилмоқда. Кўп ишчилар шу иш билан банд. Ғишт деворларни ва парда деворларни сувоқ қилиш ва бўяшда ҳам яна шунча киши банд бўлади. Фойдали бўлмаган бундай ишлардан халос бўлиш — меҳнат унумдорлигини ўстиришнинг катта резервлардан фойдаланиш демакдир. Қурилишда заводда гипс-бетон ёки асбоцемент листлардан тайёрланган парда деворларни, бир-бирига бириктирилган қуруқ каркас парда деворларни ва шу сингариларни қурилишда ишлатиш — бунга эришиш йўлидир.

Бунда Бинокорлик материаллари саноати министрлиги ўз сўзини айтиши керак. Бир хона ёки бино учун йиғма парда деворлар тайёрлашни бутун чоралар билан ривожлантириш бу министрликнинг бурчидир. Шу билан бирга пудратчи министрликлар ва идоралар ҳам ўз мулоҳаза ва фикрларини айтишлари керак. Улар лойиҳаларни чуқур ўрганишлари ва буюртма берувчилардан ҳамда лойиҳа ташкилотларидан ноиндустриал буюмлар ва ҳўл жараёнларнинг қўлланишини кескин равишда қисқартиришни талаб этишлари лозим.

Қурилишда меҳнат сарфининг кўп қисми бевосита қурилиш майдончаларида олиб бориладиган ишлар ҳиссасига ва камроқ қисми эса завод шароитида конструкция ҳамда буюмлар тайёрлаш ҳиссасига тўғри келганлигини анализ кўрсатиб турибди. Бу ишларнинг кўпроқ қисмини қурилиш индустриясининг корхоналари ўз зиммасига олиши керак.

Бинобарин, инженерларнинг, қурилиш ишларидаги барча ташкилотчиларнинг куч-ғайратини ана шу конструкцияларни заводда тайёрлаш даражасини кескин равишда оширишга қаратиш ва шу тариқа сермеҳнат ишларни бажаришни қурилиш майдончаларидан олиб ана шу корхоналар зиммасига юклаш керак. Қурилиш министрлиги ва Главташкентстройдагина заводда тўла тайёрланган катта ҳажмдаги санитария-техника кабинетларидан фойдаланиб уй-жойлар қуриш, девор панеллари ва парда деворларни бўяш ёки гул қоғозлар ёпиштиришгача тайёр ҳолда сифатли қилиб чиқариш қурилиш майдончаларида икки мингдан ортиқ кишини бошқа ишларга бўшатиб бериш мумкин эканлиги ҳисоблаб чиқилди. Бу гап дурадгорлик буюмларини тайёрлашга ҳам тамомила тааллуқлидир. Қурилишлар бундай буюмларни деразалари ва деталлари ўрнатилган ҳамда бўялган ҳолда «Узглавстройдревпром», министрликлар ва идораларнинг корхоналаридан олишлари керак. Бу чора ҳам 1300 дан ортиқ дурадгор ва бўёқчиларни бошқа ишлар учун бўшатиб бериш имкониятини туғдиради. Тўла йиғимли йирик панелли уйсозликни бундан буён ҳам бутун чоралар билан ривожлантириш керак. Бир қанча уйсозлик комбинатларининг қувватлардан ҳали тўла фойдаланилмаётир ва айни вақтда уларнинг зонасида ғиштдан бинолар қурилмоқда. Бу ҳаддан ташқари кўп меҳнат талаб этади. Бундай ҳол Бухоро, Самарқанд, Гулистон, Жиззах, Наманган шаҳарларида ва бошқа баъзи шаҳарларда учраб туради. Урганч, Термиз ва Қаршида уйсозлик комбинатлари қурилишини ниҳоясига етказиш ва янгиларини ишга тушириш, ишлаб турган комбинатларни реконструкция қилиш ва техника билан қайта таъминлаш ишлари кечиктирилмоқда.

Давлат қурувчиларга ўз ишлаб чиқариш базасини яратиш учун катта-катта маблағлар ажратаяпти, шу базадан лойиҳада белгиланган тўла қувватда фойдаланмоқ керак.

ПАРТИЯ Марказий Комитети 1982 йил ноябрь ва 1983 йил июнь Пленумларининг қарорларида капитал қурилишда тегишли тартиб ўрнатиш, давлат, план интизомини ва меҳнат интизомини мустаҳкамлаш зарурлиги алоҳида таъкидлаб ўтилган. Бу эса, қўшимча капитал харажатсиз меҳнат унумдорлигини анча оширишга имкон беради. КПСС Марказий Комитетининг ана шу кўрсатмалари республика партия, совет, хўжалик ва жамоат ташкилотлари бутун фаолиятига асос қилиб олинган.

Аммо ташкилотчилик ишлари ва тарбиявий ишлар кучайтирилганлигига қарамай, бир қанча қурилишларда инженерлик тайёргарлиги ва қурилиш ишларини ташкил этиш даражаси ҳали ҳам паст, кўплаб бекор туришларга, прогул қилиш ва иш вақтининг зое кетишига йўл қўйилмоқда, техникадан самарали фойдаланилмаяпти. Иш кунининг фотографияси ана шу зое кетишлар смена вақтининг 20—30 процентини ташкил этишини кўрсатмоқда, бинобарин, меҳнат унумдорлигида ҳам шунча самара йўқотилмоқда.

Ўтказилган анализлар республика Қишлоқ қурилиши министрлиги, Главташкентстрой ва Госкомводстрой ташкилотларида иш вақтининг зое кетиши анча кўп эканлигини кўрсатди.

Қурилиш, монтаж ва сув хўжалиги бўлинмаларининг партия комитетлари, бошланғич партия, касаба союз, комсомол ташкилотлари, хўжалик раҳбарлари қурилишларда КПСС Марказий Комитетининг 1982 йил ноябрь ва 1983 йил июнь Пленумларининг кўрсатмалари асосида тартиб ўрнатиш ва интизомни мустаҳкамлаш учун қатъий кураш олиб боришлари керак.

Объектларни қуриш муддатлари, бинокорларнинг меҳнат унумдорлиги лойиҳалаш ва техник-иқтисодий ечим даражасига анчагина боғлиқ. Қурилиш практикасига фан-техника ютуқларини жорий этиш, меҳнат унумдорлигини ўстириш суръатларини жадаллаштириш айни шу лойиҳалаш босқичида белгилаб қўйилади. Лойиҳа-смета ишини доимо такомиллаштириб бориш тақозоси шундан келиб чиқади. Партия ташкилотлари ишнинг шу муҳим соҳасига кўпроқ эътибор беришлари керак.

Лойиҳа ташкилотлари янги материаллар ва самарали илғор конструкцияларни қурилиш практикасига ҳамма ерда кенг кўламда жорий этиш учун қатъий кураш олиб боришлари лозим. Енгиллаштирилган конструкциялар асосида универсал саноат бинолари ва иншоотлари қуриш ҳажмини ошириш зарур. Ҳозирги саноат корхоналари ишлаб чиқараётган шундай типдаги бинолар заводда мумкин қадар тайёр ҳолга келтирилган бўлиб, қурилиш майдончасига комплект ҳолда етказиб берилмоқда ва озгина меҳнат сарфлаб тез монтаж қилинмоқда.

Биноларга безак бериш индустриал усулларини қўллаш ҳажмини кўпайтириш актуал вазифа ҳисобланади. Ҳамма ерда йирик темир-бетон, цемент-шифер, алюминий, пластмасса плиталар ва бошқа хил безак плиталар қўллаш, бино сиртларига елим суртилган рулон қоғоз ва полимер материаллар ёпиштириш йўли билан «ҳўл» жараёнлар қисиб чиқарилмоғи лозим.

Бригада пудрати қуйи коллективларда меҳнат унумдорлигини оширувчи катта резерв эканлиги кўп йиллик практикадан яққол маълум бўлди. Ҳисобларга кўра, ана шу метод билан бажарилган ҳар миллион сўмлик қурилиш-монтаж ишлари 12 кишининг меҳнатини тежайди. Шундай бригададаги битта ишчининг ўртача иш унуми одатдаги бригадалардаги унумдан 20 процент, баъзида эса 25 процент ошади. Пудратчи бригадалар бажарилган ишларнинг пландаги таннархини ўрта ҳисобда 3,2 процент арзонлаштиришди.

Бизда ана шу метод юзасидан комплекс бригадалар катта тажриба орттирган. Чунончи, 35—50 киши ишлайдиган, бригаданинг кўпгина аъзолари бир неча турдош касбларни эгаллаган катта-катта бригадаларда энг яхши натижаларга эришилмоқда. Масалан, Наманганда 10-трестдан Н. Х. Қўчқоров бригадаси составида доимо 45 киши бўлиб, шулардан 5 нафари коммунистлардир. Бригададаги 19 киши икки хил касбни, 20 нафардан кўп киши уч хил турдош касбни билганлиги туфайли бу коллективда бекор қолиш ҳоллари йўқ. Бошқалар қатори бу бригада шу беш йилликда икки беш йиллик топшириғини бажариш ташаббускори бўлиб чиқиб, уни шараф блан адо этмоқда, ҳозироқ XII беш йиллик ҳисобига ишламоқда. Социалистик Меҳнат Қаҳрамони И. Н. Ҳабибов бригадасида 36 киши бўлиб, шундан 30 киши икки-уч турдош касбни эгаллаган. Бу бригада ҳам бир беш йилликда икки беш йиллик топшириғини бажариш ташаббускорларидан биридир. Коллективнинг меҳнат унумдорлиги йилига 15—20 минг сўмга боради ва улар ишлаётган ташкилотлар бўйича ўрта ҳисобда икки-уч баравар кўпдир. Мана шу тажрибани ўрганиб, ундан ҳамма бригадаларни баҳраманд қилиш лозим.

Аммо тажрибалар пудрат билан ишлашга ўтишдан аввал инженерлик-технологик тайёргарлиги янада синчиклаб ўтказилиб, шартномада кўзда тутилган мажбуриятларга қатъий риоя этилса, бригада хўжалик ҳисобининг самарадорлиги бундан ҳам юқори бўлишини кўрсатмоқда.

БАРҚАРОР меҳнат коллективларини вужудга келтириш, кадрларнинг қўнимсизлигига барҳам бериш меҳнат унумдорлигини оширишнинг муҳим шартларидан биридир. Ҳар бир қурилиш-монтаж ташкилотида, ҳар бир қурилиш участкаси, объектида, ҳар бир бригадада, ҳар қандай иш ўрнида қурилиш ишлари самарадорлигини ошириш ва меҳнат унумдорлигини ўстириш резервлари бор. Ҳар бир ишчининг, ҳар бир инженер-техник ходимнинг, қурилишда меҳнат унумдорлигини ошириш устида доимо ишлашга дахлдор ва ишлаши керак бўлган барча кишиларнинг эътиборини шунга жалб қилиш биринчи даражали муҳим вазифадир.

Ҳар бир министрлик, идорада, ҳар бир қурилиш ва монтаж ташкилотлари коллективида меҳнат унумдорлигини ошириш борасидаги белгиланган суръатларни таъминлаш тадбирларини қайта кўриб чиқиш, шу тадбирлар бажарилиши устидан назоратни кучайтириш керак.

Қурилишларда меҳнат унумдорлигини ошириш учун социалистик мусобақани янада кенг қулоч ёздириш, ҳар бир иш соатидан, ҳар бир иш минутидан самарали фойдаланиш учун оммавий ахборотнинг ҳамма воситаларидан, кенг ва муҳим кўргазмали агитациядан фойдаланиш партия, касаба союз ва комсомол ташкилотларининг бурчидир. Матбуот, телевидение ва радиоэшиттириш ҳам юксак меҳнат унумдорлигига эришаётган бинокорларнинг илғор тажрибаларини янада актив ёритиб бориши керак.

1983 йил ва беш йил[illegible] умуман уч йили учун белгиланган ка[illegible] қурилиш плани сўзсиз бажарилишини [illegible]минлаш, ишга тушириладиган барча иш[illegible] чиқариш объектларини, уй-жойлар, мактаблар, касалхона ва поликлиникалар, магазинлар ва маиший хизмат комбинатларини қуриб битказиш, планда кўзда тутилган янги суғориладиган ерларни ўзлаштириш ва деҳқончилик қилиш учун топшириш, партия XXVI съездининг, КПСС Марказий Комитети 1982 йил ноябрь ва 1983 йил июнь Пленумлари талаблари асосида ўн биринчи беш йиллик қурилиш программаси бажарилиши учун мустаҳкам замин яратиш бугунги кундаги асосий вазифадир.

Озиқ-овқат программасига—ишчи кафолати

ДАЛА—ЗАВОД—ПЕШТАХТА

МЕВА КОНСЕРВАСИ ЗАВОДЛАРИ ҚАНДАЙ ИШЛАМОҚДА?

Ўлкамизда айни ёз — ғарқ пишиқчилик даври бошланди. Мевазорларда олма, ўрик, нок, нашвати, анжиру шафтолилар ҳосили ларзонларзон. Пайкалларда сабзи, карам, помидор туплари кўрган кўзни қувонтиради. Пайкалларда, йўлларда, консерва саноати корхоналари дарвозалари ёнида маҳсулот ортган тележкалар ва автомашиналар қатор-қатор. Мева-сабзавотларни қайта ишлаш ва қуритиб олиш пунктларида ҳар қачонгидан қизғин, долзарб дамлар...

Буларнинг ҳаммасини кузатар экансиз, беихтиёр бу йил республикамиз консервачилари салкам 740 миллион банка — бултургидан қарийб 90 миллион банка кўп консерва тайёрлаш юзасидан олган юксак мажбуриятларини бажаришларига қатъий ишонч ҳосил қиласиз.

Янгийўл консерва заводида олиб борилаётган ишлар айниқса, диққатга молик. Коллектив аъзолари бу йил 84 миллион банка консерва ишлаб чиқаришга, 20.000 минг сўмлик маҳсулот реализация қилишга бел боғлашган. Бунинг учун улар шу авжи пишиқчилик кунларида доимо бир маромда ишлашга, тўпланган энг яхши тажрибаларни умумлаштиришга, дала меҳнаткашлари билан консервачилар ҳамкорлигини мустаҳкамлашга, икки томонлама шартнома шартларининг сўзсиз бажарилишини таъминлашга ва ишлаб чиқаришнинг барча жараёнларини «дала — завод — пештахта» усулида ташкил этишга кенг эътибор беришяпти. Зеро, агросаноат комплексининг ана шу муҳим бўғинлари бир-бири билан узвий боғлиқ ҳолда ишлагандагина дала ва боғларимиз саховати янада тўкинлашиб, қут-баракаси ошаверади, нознеъмат турлари эл-юртимиз дастурхонини безайверади.

— Чанқаб келган чоғингизда мева-сабзавот маҳсулотларидан ихлос билан тайёрланган бир пиёла компот ёки мева шарбатини ичиб кўринг-а, — дейди корхона сифатни бошқариш комплекс системасининг катта инженери Боқижон Қамбаров. — Қандай маза! Биз ҳали ишлаб чиқараётган маҳсулотларимиз сифатига бирорта эътирознома олганимизча йўқ. Ҳолбуки, корхонамизда тайёрланаётган олтмишдан зиёд хилма-хил консерва маҳсулотлари Узоқ Шарқ, Сибирь ўлкаларига, БАМ, Тюмень бунёдкорларига, Москва, Ленинград, Рига шаҳарларига пешма-пеш жўнатилиб турибди.

— Инженеримиз фахрланиб гапирганича бор, — унинг сўзини давом эттирди завод бош технологи Лариса Шишкина. — Корхонамиз ҳар куни 400—420 тонна мева-сабзавот қабул қилиб олиб, қайта ишловдан сўнг 650—655 банка консерва ишлаб чиқармоқда. Биргина шу ойнинг ўзида 17 минг банка консерва тайёрлашни кўзлаб турибмиз. Шу кунларда мева, сабзавот, шарбат, томат консервалари тайёрлаш цехларида иш ҳар қачонгидан қизғин...

Лариса Юрьевна корхонадаги мавжуд ўн бир цехнинг тўрттасини бежиз алоҳида тилга олиб ўтмади. Корхона эришаётган муваффақиятларда худди ана шу коллективларнинг салмоқли улушлари бор. Уларнинг фидокорона меҳнатлари туфайли йилнинг ўтган биринчи ярмида корхонада пландаги 12750 ўрнига 14 минг 389 банка консерва маҳсулотлари тайёрланди. Пландагидан 94 минг сўмлик кўп маҳсулот реализация қилинди. Меҳнат унумдорлигини ошириш плани эса 104,5 процент адо этилди.

Корхонада тадбиркор, тажрибали мутахассислар, ўз ишининг усталари меҳнат қилишмоқда. Меҳнат Қизил Байроқ орденли ишчи Орифа Ўрозметова, Екатерина Содиқова, Мария Епанченко, Евгения Денисенко, Петр Кирвошеев, Тамара Михайлова, Араб Турманов, Александр Коляев, Замира Бегалиева, Сония Охунова, Зилиара Ғаниева, Юсуф Олимжонов, Иффат Муждабоев сингари турли хил касб эгалари социалистик мусобақада олдинда бормоқдалар. Меҳнат коллективлари ўртасидаги беллашувда мева консервалари тайёрлаш цехи айниқса, пешқадамлик қилмоқда.

Бироқ булар корхона ишлаб чиқаришида ҳал этилмаган муаммолар йўқ экан деган гап эмас, албатта. Очиғини айтганда, завод қувватларидан ҳали тўла фойдаланиш имкони бўлмаяпти. Цехларда йил фаслларида хом ашё етишмай қолиши, мева-сабзавот маҳсулотлари ассортиментининг камлиги, сифатсизлиги каби нуқсонлар учраб турибди. Корхонага маҳсулот етказиб бераётган хўжаликлар ишида масъулиятсизлик сезилмоқда. Чунончи, Тошкент, Калинин районлари колхоз ва совхозлари ҳозирги долзарб кунларда шартномада белгиланган хом ашё турларини тўла етказиб беролмаяпти. Айниқса, «Хасково», Свердлов номли хўжаликларда бу ишда ғоят эътиборсизлик қилинмоқда. Шунингдек, П[illegible]кент, Оҳангарон районлари ва корхонанинг Сирдарё областидаги филиаллари сабзавоткорлари, соҳибкорлари адресига ҳам шундай фикрлар билдириш мумкин. Масалан, ҳар кеча-кундузда корхона ўз таъминотчиларидан пландаги 1000 тонна ўрнига 300 тоннадан зиёдроқ помидор, 150 тонна ўрнига 70—80 тонна атрофида олма қабул қиляпти, холос. Натижада корхона ишлаб чиқариш технологиясининг имконлари, ишчи-хизматчиларнинг ғайрат-шижоати хом ашё таъминотидаги ана шу етишмовчилик туфайли бир қадар чекланиб қолмоқда, қувватлардан тўла фойдаланишга ҳалақит бермоқда. Бу эса завод аҳлининг олма компоти, мева шарбати, мураббо консервалари тайёрлаш топшириқларини ошириб бажариш имкониятларига «чегара» қўймоқда.

— Хусусан, «Халқобод» агросаноат ишлаб чиқариш бирлашмасидан келтирилаётган олма сифатига эътирозимиз бор, — дейди Б. Қамбаров. — Хўжалик [illegible]евани чодирларда йиғиб олиш ўрнига, тўғридан тўғри ерга қоқиб оляпти. Қаттиқ ерга тушган мевалар лат еб, заха бўлиб қолмоқда. Улардан сифатли компот ва сок тайёрлаш имкони бўлмаётир. Мураббо тайёрлашда ҳам муттасил сифатли хом ашёга муҳтожмиз. Мана шундай нуқсонларнинг олди олинса, корхонамиз коллективи мавжуд қувватлардан янада унумли фойдаланиб, ишлаб чиқариш салмоғи ва сифатини тобора оширишга эришган бўларди...

Бугина эмас. Корхона коллективи транспорт масаласида ҳам бир қатор тўсиқларга дуч келмоқда. Янгийўлдаги 107, 2503-автобаза коллективлари консервачиларни етарли транспорт воситалари билан таъминламаяпти. Корхона атрофида ишлаб чиқариш жараёнларини тўла таъминловчи сув манбаи етишмай турибди.

Консервачилар ўн биринчи беш йилликнинг учинчи йилида ҳар қачонгидан зўр меҳнат қилиб, мамлакат Озиқ-овқат программасининг муваффақиятли бажарилишига баракали ҳисса қўшишга, ишни «дала — завод — пештахта» усулида ташкил этишга ва эл-юрт дастурхонини турли хил консерва маҳсулотлари билан безашга азму қарор қилишган. Шундай экан, Янгийўл консерва заводи коллективига юқорида тилга олиб ўтилган муаммоларни ҳал этиш борасида зудлик билан ёрдам берилмоғи керак. Бу ҳақда республика мутасадди ташкилотлари тегишли амалий чоралар кўради, деган умиддамиз.

Н. САЪДУЛЛАЕВ,
«Совет Ўзбекистони» махсус мухбири.

[И]ШГА ТУШИРИЛАДИГАН ОБЪЕКТ

«[Н]ИТРОН-2» ТАЙЁР!

2 августдан бошлаб «Навоиазот» бирлашмаси мамлакатда нитрон тола — сунъий жун тайёрлайдиган энг катта корхона бўлиб қолади.

Бу ерда «Нитрон» ишлаб чиқариш иккинчи навбатининг ҳамма технологик ускуналари ишга тушириб юборилди. Ленинград, Псков, Моршанск ва мамлакатдаги бошқа шаҳарларнинг заводлари Ўзбекистон химиклари учун тайёрлаб берган ускуна нормал ишлаб турибди.

Янги ишлаб чиқариш бундан 8 йил аввал фойдаланишга топширилган биринчи навбатдан анча фарқ қилади. Энди камалакнинг ҳамма тусларига бўялган жуда қимматли тола бирданига ишлаб чиқарила бошланди. Ҳар йили тўқимачиларга 23 минг тонна шундай маҳсулот юборилиб туради. Эн[illegible]диликда бирлашма йил[illegible]а жами 43 минг тонна нитрон тайёрлаб бера олади. Шу сунъий жундан устки трикотаж, кўйлак ва костюмбоп газламалар, гилам, адёл, синтетик мўйна ва бошқа кўп халқ истеъмол моллари, шунингдек техник буюмлар тайёрлаб чиқариш мумкин. Нитрон толаси пишиқлигидан ташқари, ҳамма кўрсаткичлари жиҳатидан табиий жундан сира қолишмайди. Пишиқлик жиҳатидан олганда химиявий тола табиий толадан устун туради. Бир тонна жун олиш учун 360 та — бутун бир ўтар қўй жунини қирқиб олишга тўғри келарди.

С. РУХМАЛЕВ,
(ЎзТАГ мухбири).

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» КОНКУРСИГА

ОҚ ЙЎЛ

Узоқ, қийин йўлга отланган шогирдларга оқ йўл тилаш, оқ фотиҳа бериш қадим-қадимдан бор.

Ёш ёзувчи Ражаббой Рауповга оқ йўл тилагим келди. Бу ёш қаламкаш адабиётнинг машаққатли йўлига чоғланиб турибди. Биламан, бу йўл оғир, то ниятига етгунча қанча-қанча ўнқир-чўнқирликлардан, қирлардан ошиш керак. Ана шундай пайтда бу йўлдан аввал юрган кишиларнинг икки оғиз панд-насиҳати йўлда йўлдош бўлади.

Ражаббой Бухоронинг Шофиркон районида туғилган. Болалиги Қизилқум яйловларида пода кетида ўтган. Чўлнинг алвон рангларига боқиб кўзи пишган. Қумликларда қандоқ гиёҳлар ўсади, саксовуллар соясида қандоқ ҳашаротлар жон сақлайди, билади.

Чўпонларнинг саратон офтобида қизиган қумларда нон ёпишидан тортиб, хом тухумни кўмиб пиширишларигача билади.

Хулласи, Ражаббой бошқа ёзувчиларнинг назари тушмаган, назари тушганда ҳам илғамаган нарсаларни қизиган қумликларда кўра олади. Бу бўлажак ёзувчи учун жуда катта ва муҳим гап.

Матбуотда эълон қилинган уч-тўрт ҳикояси Ражаббой Рауповнинг келгусида дурустгина ёзувчи бўлишига далолат бериб турибди. Боя айтганимдек, адабиёт йўли машаққатли йўл. Агар ёш қаламкаш йўлнинг ярмидан қайтадиган бўлса ҳозироқ бу йўлга отланмай қўя қолгани маъқул. Менинг назаримда, Ражаббой йўлдан қайтмайдиган, ҳамма қийинчиликларга сабот билан бардош берадиган кўринади.

Мен ёш қаламкаш укамга сабру қаноат, бардош, «адабий қайсарлик» билан бирга ўз қаҳрамонлари — чўпонлар каби адабиётимизнинг ҳали очилмаган яшил яйловларини кашф қилишини истайман.

Йўлинг ойдин бўлсин, укам!

Саид АҲМАД,
Ўзбекистон ССР халқ ёзувчиси.

ТУМАН

ҲИКОЯ

Қишнинг охирги кунлари эди. Гужумли яйловларида илк бор туман тушди.

Ҳамро чўпон от билан сурувни қайтариб, қўрага ҳайдар экан, ажабланди. У қўлига чўпонлик таёғини тутганидан то ҳануз Гужумлининг осмони тиниқ, ҳавоси енгил ва қуруқ бўлар эди. У офтоб чарақлаган кунлар, сутдек ойдин тунларда сурув кетидан юриб, ҳатто қишнинг изғирин совуқларида ҳам жамғарилган янтоқ ва емга қаноат этмай, совлиқнинг ердан емиш излаб, қор босиб учи тирноқдек кўриниб турган ёш коврак ва ёвшонларни оёғи билан титкилаб-титкилаб чайнашларини кузатган, кўниккан киши эди. Осмондан тош ёққанини эшитган-у, аммо Гужумлида туман тушганини эслолмасди. Гужумлининг энг кекса чўпонлари ҳам бу ҳақда ҳеч айтмаган, билмас эдилар. Чўлда не-не ғаройиб ҳодисотлар бўлмаган. Жала ва селлар. Бўри билан олишувлар. Ҳафталаб нонсиз, ўтинсиз ўтган кунлар. Қирғинлар... Ҳаммасини бошидан кечирди. Қўрқмади эмас, қўрққан ҳам. Аммо, буниси бошқача, туман чўлга Тўдакўл, Шўркўл томонлардан бостириб кирди.

Қийинчиликни фавқулодда чўпонлик юмушига йўйиб одатланган ва бунга тайёр турар, тинчлигини унча-мунча офат бузолмас эди. Бу нима бало, яйлов, тоғ, сурувлар — ҳаммаёқ намчил, оғир туман ичида.

Чўпонлик унга мерос эди. Уни ҳеч ким қадрдон яйловдан, сурувдан, тоғдан ажратолган эмас, бугун ҳаммаси биратўла кўздан йўқолди. Яширинди. Бало уларни ютди.

Бунга ишониш қийин эди. Аммо, отни бостирма устунига боғлаб, қўра томон ўн қадам юриб, ортига қараган эди, кўзи ҳеч нимани кўрмади. Аланглаб, тўрт томонни кузатди, худди кўзларига чигитсиз пахта жойлангандек, бир хил манзара: туман. У қўрқиб, қўлидаги таёғини маҳкам сиқиб, ерга дўқ-дўқ этиб урди. Гўё, туман уни ҳам ямлаётгандек, юз-кўзларига урилиб, енги, очиқ тугмаларидан ичига кираётган эди. Сесканиб овоз берди:

— Маликбек!

Икки юз қадам чамаси олисдан «ҳа» деган овоз эшитилди. Ўша томон юрди.

Ёрдамчиси билан шошиб пишиб совлиқни қўрага қамашди. Ўтган йил кузда Нурлибой яйловидан бешта наслдор қўчқор олиб келиб, элликта тўқлига қўшган эди. Тўқлилар алоҳида қўрага қамалар ва алоҳида боқилар эди. Уларни ёрдамчиси Маликнинг ихтиёрига топширган, кўпчилиги оғироёқ — айни асрайдиган пайт. Бугун тўқлиларга кечқурунги емни ўз қўли билан едирмоқчи бўлди.

— Ҳали эрта эмасмикан, Малик? — деб қўйин чўнтагидан занжирли соат чиқариб қаради. Вақт олтига яқинлашяпти.

— Туман тарқамагунча қўрани очмаймиз. — деди ёрдамчиси. — Сепилиб-кетиб қолишади.

— Унда ҳозир вақти экан, — деб у емхонага юрди. Кўп ўтмай қоп орқалаб келди.

Пастак охурларга ем тўкар экан, зотли чиноқ тўқлига кўзи тушмади. Эринмай битта-битта санаб чиқди, чиноқ тўқли йўқ. Шеригини чақириб яна санаттирди: битта кам.

— Подага қўшилгандир, балки, — ёрдамчиси топқирлик билан фикрини айтди.

— Шундаймикин-а? — Ҳамро чўпон ишонқирамай ўйланиб қолди. «Йўқ, бу ҳали бола-да, билмайди». Йигитни кузатди. Хотиржам.— «Агар, қўйларга қўшилган бўлса, емга ўрганган мол маъраб дунёни бузарди». У шундай ўйласа-да, барибир илинж билан катта қўра томон юрди. «Бу бола қўйни яхши танийди, лекин бепарво-да! — Яна у ҳақда ўйлади. — Бепарво чўпон сурувга бош бўлолмайди. Тўқли топилса-топилмаса, буни ўзига айтаман. Бугун битта мол кўздан йироқлашади, эртага иккинчисини бўри ейди, индинга зотлисини айнигаанига алмаштириб кетишади, қарабсанки, у бутун бошли сурувни, тўдани йўқотади...»

Қўрани икковлашиб кузатишди. Тўқли йўқ.

Кечқурунги овқат Ҳамронинг томоғидан ўтмади. Малик битта тўқли йитганга хуноб бўлиб, қовоқ-тумшуғи осилган бош чўпонни тушунмай, унга қастма-қастига овқатни икки ҳисса еди. Сўнгра, у ҳам ковоқ уюб, оёғини Ҳамро чўпоннинг пўстинига ўраб, ёнбошлади.

Охири, Ҳамро чўпон гапиравермагач, «бошқаси билан ишлайман» деган қарорга келди.

Бош чўпон унинг хаёлини уқиб турарди. «Сен бўлмасанг, бошқаси, деб ўйлаяпти-я, муттаҳам. Ўша бошқаси ҳам менман, ундан кейингиси ҳам менман!..»

— Гап бундай, Маликбек! — У шаҳд билан ўрнидан турди. Маликнинг оёғига ёпилган пўстинни силтаб тортди. Унинг оёқлари дўқ этиб, кигизга тушди. Пўстинни кийиб, қўш оғиз милтиқни илгакдан олди. Малик қўрқув билан ўрнидан турар экан, Ҳамро чўпоннинг ғазабли кўзларига тик қаролмади.

— Сен отни минасан, мен пиёда, тўқлини излаймиз.

— Кечаси, қоронғида-я? — у ажабланиб сўради.

— Ҳа. Кундузи йўқотган тўқлини кечаси топамиз.

Улар бир-бирларига қараб олдилар. «Тополмайсан, — Маликнинг жавоби шу бўлди. — Яна қайтариб айтаман, тополмайсан!» Ҳамро чўпон унга бир қарашдаёқ, чиноқ тўқлининг топилиши Маликнинг ҳозирги ниятига, бир оғиз сўзига боғлиқ, деб ўйлаган эди. У гапирмади...

«Қўрқоқ!» — У зарда билан эшикни ёпди.

— Топаман!

Кетидан Малик ҳам чиқди.

— Сен Етти қароқчигача уч қир ошсанг, бас. Ундан олисга кетмайди. Қаергадир юк босиб ётиб қолган. Отнинг шарпасини сезса, маърайди.

У Маликнинг истар-истамас отга яқинлашганини ва, ниҳоят, буюрган томонга йўл олганини кузатиб турди. Ўзи эса, қўйлар кун бўйи ўтлаб, сўнг тоғнинг пастлаб-пастлаб, охири ер билан қўшилиб кетадиган — ўткиликни кўзлаб юрди. Сурув кўпинча тўйгач, шу жойга қўнарди.

Уловсиз Гужумли тизмасининг ярмисигача етишнинг ҳам иложи йўқ. Ҳамро чўпон тўқлининг узоққа кетмаганига ишонса-да, у ҳозир қадамини ўлчашни хаёлига ҳам келтирмас, тоққа чиқишга ҳам тайёр эди.

Бу пайтда ҳали туман тарқамаган, у қоқилиб-депсиниб илгарилар экан, бўрининг увлашини эшитди. Овоз олисдан келаётган эди. Сўкиниб, қадамини тезлатди. Оёғи юмронқозиқнинг инига тушиб, йиқилди. Гумбурлаб қўшоғиз отилди. Ўқ овозидан бўрилар ғалма-ғал увлай бошлади.

Милтиқнинг нохос отилиши Маликка ҳам эшитилган, буни у «тўқли топилди»га йўйиб, ортига қайтган эди.

Ҳамро ғижиниб ўрнидан турди. Милтиқни қайта ўқлаб, яна юрди. Қоқилмаслик учун оёғини кўтариб-кўтариб босар, худди пешонаси қарс этиб деворга урилаётгандек чап қўлини олдинга чўзиб кетаверди.

У баъзида тўхтаб, атрофга қулоқ солар, баъзан ерга дароз чўзилиб, қумга иягини тираб, шитир этган овоз ёки тўқлининг «курт-курт» кавш қайтаришини эшитмоқчи бўлар эди. Жимлик-жимжитлик.

Туман бўриларнинг овозидан бошқа жамики сасни ютиб, ҳазм қилгандек, юрганда қадамидан ўзга товушни сезмас, ўзидан бўлак кимсани кўролмай азобланар эди.

У икки чақиримча юриб тўхтади.Ноилож:

— Маҳ-маҳ, қур-ҳе, қур-ҳе, — деб тўқлини суғоришга чорловчи сўзлар билан чақирди. Тўқлининг қўрқиб, заифгина маърашини кутди. Жимлик. «Балки, Малик топгандир», деган ўй йилт этиб хаёлидан ўтди. Яна олдинга юрди: «Шу томонда бўлиши керак. Заҳда қорнини босиб ётибди. Нобуд бўлмаса эди...».

Ўткиликдан ўтиб, ўттиз-қирқ қадам баландга — тоққа кўтарилди. Тўхтаб, тағин тўқлини чақирди. Овоз йўқ — жимлик. Юқорига кўтарилиш бефойда эканини тушунди. Қўзилаши яқин тўқли ҳеч қачон тоққа чиқмайди. У аста пастга тушиб, тоғ ён бағирлаб юрди.

Кўп ўтмай ҳансираб, харсангга урилдию, ўтириб қолди. Шундагина у пўстини оғирлик қилаётганини сезди. Ечиб остига тўшади, тошга суяниб бирпас кутди. Туман тарқаса, бир соатлардан сўнг сурувни боқадиган пайт бошланади. Юраги сиқилиб, ўрнидан турди. Ёруғликни, нурни қўмсади. Ойдин тунда қўйлар аниқ, яйлов оқариб, тоғлар қорайиб кўринар эди. Тепада юлдузлар чарақлаб, нопармон бахмалга чўғ сочилгандек бири қўйиб, бири ёнарди. Қани ўша дамлар? Уч-тўрт соатли туман унинг бутун чўпонлик умрини кўмгандек оғир, танҳоликка солди. Шу топда осмон кўринмас, юлдузлар, ҳатто ҳаво ҳам рангсиз, ҳаммаёқ қоронғиликка қоришган туман, туман, туман...

У яна бир бор осмонга, сўнг тоққа, яйловга тикилди. Кўр бўлдим чамаси, деб кўзларини чирт юмди. Шунда у ҳақиқий зим-зиё қоронғуликни туйди. Кўзини очди. Қоронғуликка ўхшамаган рангсиз махлуқни энди аниқ ажратди. Кутилмаганда пўстини чўнтагида қўл чироғ борлиги ёдига тушди, қувониб чўнтакларини ахтарди. Топди. Ёқмасданоқ, бутун вужудига ёруғлик югурди. Равшан тортиб, чиноқ тўқлининг топилишига ишонди ва бирдан чироқни кўзига тўғрилаб ёқди. Мижжа қоқмай қараб турди. Кўзлари ёруғликни, ёруғлик эса, уни ютаётган эди. Сўнг, тўсатдан чироқни ўчирди. Энди унинг кўнгли тўқ, имони гужумдек бўлиб оёққа турди. Шошилмай пўстинни кийди, милтиқни елкасига осди. Қўл чироқни ёқиб, тоққа тўғрилади. Чироқ беш-ўн қадамни аниқ ёритди. У жойида туриб айланди, сўнг яна, яна айланди. Шу пайт жуда яқинда тарсиллаб нимадир қочди. Чироқни ўчириб, қулоқ солди. Яна шунга ўхшаган овоз. Беихтиёр қўли милтиққа борди. Тахминан қочоқларни нишонга олиб, кутди. Улар сакраб-сакраб узоқлашарди. Таниди: кийиклар. Шунда иккинчи бор дилига ёруғлик сочилди. «Кийиклар борми, демак, бўрилар олисда, — у аста юрди. — Агар, тўқли шу атрофда бўлса, озорсиз ётибди».

Эллик қадам юрмай, қулоғига қўзичоқнинг майин товуши чалинди. Кўзларидан ёш чиқиб:

— Айтгандим-ку сенга, Маликбек! — деб бақириб юборди.

У чироқни ёқиб, эгиз қўзиларни кўрди. Пўстинини ечиб, уларни ўради-да, чиноқ тўқлини бўйнидан қучоқлаб, тумшуғи, кўзи, қулоқларидан ўпди. Йиғлади. У йиғлаётганини, чиноқ тўқлини (энди у қўй бўлганди) ўпганини сезмас, фақат бағри тўлалиги, иссиқ бир вужуд, ёқимли бир ҳид ўзи билан бирга эканини туяр, офтоб чиққандек тани яйраб, ҳузур қиларди.

Қўй очиқиб, унинг қўли, чўнтаклари ва оёғини ҳидлаб, ялаб-юлқарди. Шундагина у ўзига келиб ўрнидан турди.

— Тирикмисан, чиноқ! Ҳамма айб менда, — у ўз-ўзи билан гаплашаётган эди.

Эгизларни пўстинга ўраб, кўтариб олди. Орқасидан чиноқ қўй эргашди. Улар тўртта бўлиб қайтишди.

... Эрталаб улар аразни йўқотиб, чиноқ қўйни топиб уйғонишди. Ташқарида туман сийраклашган, қуёшнинг ғолиб нурлари аста-секин Гужумли яйловларини яна ўзиники қилиб олмоқда эди.

Ражаббой РАУПОВ.

ДАЛА ИШЛАРИ КУНДАЛИГИ

ЧЕКАНКА СИФАТЛИ ЎТСИН

Чеканка пахтачиликда агротехника комплексининг муҳим тадбирларидан биридир. Чеканка вақтида ўтказилганида шоналар, гуллар, тугунчаларнинг тўкилиши камаяди, эрта очиладиган кўсаклар кўпайиб, салмоғи ошади. Пахта ҳосилдорлиги кўтарилади. Илғор хўжаликлар чеканкани энг қулай агротехника муддатларида ўтказиш билан ҳосилдорликни гектар ҳисобига 4—5 центнер кўтаришга муваффақ бўляпти.

Чеканкада поя ва ёншохларнинг учи чилпиб ташланади. Натижада ўсимлик ўсишдан тўхтайди. Илгари ўсимликнинг бўйига ўсишига кўмаклашган факторлар — культивация, чопиқ, «шарбат» аралаштирилган сув энди ҳосилдорликка хизмат қилади. Кўп йиллик тажриба республикамизнинг барча хўжаликларида чеканкани 10 августга қадар сифатли қилиб туталлаш яхши самаралар беришини тўла исботлади.

Ғўзаларнинг бўйи ва шохлари ўсиш нуқтасига етди. Уларни янада ўстиришга ҳожат қолмади. Энди ҳосилга ҳосил қўшиш, кўсакларнинг тезроқ етилиши ва очилишини таъминлашга зўр бериш керак. Бунинг учун агротехниканинг барча тадбирларини кучайтириш билан бир қаторда, чеканкани авж олдириш, бу муҳим ишга такрор қўл уришга ўрин қолдирмаслик зарур.

Республикамиз пахтакор хўжаликлари измида салкам 11 мингта чеканка қиладиган механизм-агрегатлар бор. Афсуски, ғанимат дамлар ўтиб бораётганига қарамай, шулардан тенг ярми ҳамон ишга туширилмай турибди. Барча майдонлардаги ғўзалар эса авжи чеканка талаб бўлиб қолди.

Қорақалпоғистон АССР, Сирдарё, Жиззах областларининг хўжаликларида ғўзаларни чеканкалаш жадал суръатлар билан олиб борилаётир. Машиналарни тўла қувват билан ишлатишга имконият бўлмаган айрим жойларда қўл кучи билан чеканка ўтказилиб, фурсатдан ютилмоқда. Ишнинг сифатли бажарилиши устидан мутахассислар доимо назорат олиб бормоқдалар. Мақсад шуки, бир марта чеканка ўтказилган майдонларда кейинчалик бу ишни қайта такрорлашга эҳтиёж туғилмасин.

Лекин **Бухоро, Навоий, Хоразм** областларининг колхоз ва совхозларида чеканка ўтказишда сусткашликка йўл қўйилаётир. Сусткашликнинг сабаби эса аён: Хоразм областида чеканка механизмларининг бирортаси ҳали ишга солингани йўқ. Навоий областида 228 агрегатдан атиги иккитасидан фойдаланиляпти, холос. Бухоро областида 439 механизмдан 33 таси ишлатилиб, қолганлари бекор турибди. Айрим хўжаликларнинг раҳбарлари «ҳали ғўзалар ёш, яхши бўй тортиб олсин, кейин чеканка қиламиз» деган ноўрин кайфиятга берилиб юрибдилар. Ваҳолонки, барча хўжаликларда ғўзалар қийғос чеканка қилиш даражасига етганлигини мутахассислар, тажрибакор деҳқонлар, илғорлар тажрибаси тўла исботламоқда.

Қолоқликка баҳона рўкач қилмасдан, чеканкани тезлаштириш ва сифатли қилиб туталлаш керак. Бу билан машина теримига кенг йўл очамиз, айни вақтда ҳосилнинг эртаги бўлишини таъминлаймиз.

ТАСС баёноти

Чадда содир бўлаётган воқеаларга империалистик кучларнинг аралашуви тобора кенг ва хатарли тус олмоқда. Ҳозир шу нарса мутлақо равшан бўлиб қолмоқдаки, Африкадаги шу мамлакатнинг ички можаросидан Африка халқларига қарши қаратилган олисни кўзловчи сиёсий мақсадлар ва режаларни амалга ошириш учун фойдаланишга интилмоқда.

Америка Қўшма Штатлари, Франция, Ғарбдаги бошқа баъзи мамлакатлар ва қолаверса бошқа мамлакатлар ҳам тўғридан-тўғри, шунингдек ўз гумашталари ва одамлари орқали ҳаракат қилиб, Африка халқлари устидан ўз ҳукмронлигини қайта тиклашга, уларнинг суверенитетини чеклашга, ўз билганича мустақил қарорлар қабул қилиш ҳуқуқидан маҳрум этишга уринмоқдалар.

Кейинги кунларда Американинг ҳарбий самолётларида ёлланган сотқинларнинг тобора янги отрядлари ва ажнабий босқинчиларнинг мунтазам қўшинлари Чадга келиб турибди. У ерга ҳарбий маслаҳатчилар, Америка ва Франция қуроли, шу жумладан ракета қуроли тобора кўпроқ етказиб берилмоқда.

Африка қитъасида сурбетларча ошкора аралашувни оқламоқ учун, жумладан Ливия шаънига уйдирма айбларни тўқиб чиқармоқдалар. Ливия аллақачондан буён империалистлар тўхтовсиз қилаётган хуружлар объекти бўлиб қолган. Эндиликда Ливияга бевосита ҳарбий тазйиқ ўтказмоқдалар. АҚШ олтинчи флотининг кемалари жанговар шай ҳолга келтириб қўйилган. «Эйзенхауэр» атом авианосецини ўз ичига олган катта ҳарбий денгиз кемалари Ливия соҳиллари томон юборилди. АҚШнинг ҳарбий самолётлари қуролли тўқнашув чиқариш учун баҳона қидириб, ҳар куни иғвогарлик мақсадида жуда кўп учиб юрибди.

Ливия теварагидаги кескинлик барча воситалар билан кучайтирилмоқда. Вашингтон мана шу суверен давлатга нисбатан оз бўлмаса ультиматум талабларини қўйиш мумкин деб ҳисобламоқда, унга амалда ҳужум қиламиз, деб қўрқитмоқда

Хўш, ким Қўшма Штатларга ва у билан биргаликда ҳаракат қилаётган давлатларга мустақил мамлакатларнинг суверенитетини поймол этиш, АҚШдан минглаб километр олисда содир бўлаётган ички воқеаларга аралашиш, бошқа давлатларга ўзларининг янги мустамлакачиликдан иборат «хулқ-атвор нормалари»ни мажбуран тиқиштириш ҳуқуқини берди? — деган савол туғилади.

Бундай ҳаракатлар, империалистик кучларнинг гегемончилик даъволари БМТ Уставининг энг асосий принципларига, АҚШнинг ҳам, Франциянинг ҳам имзоси қўйилган бошқа халқаро ҳужжатлар ва актларга мутлақо хилофдир.

Совет Иттифоқи тинчлик ва халқаро хавфсизликка таҳдид қилаётган ҳуқуққа зид бундай ҳаракатларни қатъиян қоралайди. Бундай ҳаракатлар тўхтатилиши керак. Империалистик давлатларнинг ўзбошимчалигига чек қўйилиши лозим.

ПЛАНЕТАНИНГ БИР КУНИ

СОЦИАЛИЗМ МАМЛАКАТЛАРИДА

✦ ҲОСИЛ ЎРИМИ АВЖИДА

БЕРЛИН. ГДР далаларида ҳосил ўрими айни авжида. Дон ўриб олувчи комбайнлар гуриллаши эрта тонгдан кеч оқшомгача тинмайди. Буғдой, жавдар ва арпа ортилган юк автомобиллари давлат тайёрлов пунктларига узлуксиз қатнаб турибди.

Бу йилги иссиқ ҳаво кузги ва баҳори экинларининг жадал етилишига қулай шарт-шароит туғдирмоқда. Ҳозир халқ ер-мулкларининг ходимлари ва кооператор деҳқонлар ҳосилни ўз вақтида ва нест-нобуд қилмасдан ўриб олиш учун иш вақтининг ҳар бир лаҳзасидан фойдаланмоқдалар. Дала меҳнаткашлари ўртасида авж олган социалистик мусобақада Лейпциг округи қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариши кооператорлари ва халқ ер-мулкларининг коллективлари пешқадамлик қилишмоқда. Улар ҳозиргача бошоқли экинлар экилган барча майдонларнинг 50 процентидан ҳосилни ўриб олдилар. Потсдам, Котбус ва Франкфурт-Одер округларининг кооператорлари ҳам ўрим ишлари суръатини оширмоқдалар.

✦ ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ УЧУН ЯНГИ САМОЛЁТ

ПРАГА. Чехословакия авиаторлари қишлоқ хўжалик самолётининг янги «Агро-турбо» типини синаб кўра бошладилар. Самолёт Отроковица шаҳридаги «Мораван» авиация заводида конструкция қилинган. Келаси йил кўплаб ишлаб чиқариладиган ана шу машиналар Чехословакия деҳқонларигагина эмас, балки шу билан бирга чет элдагиларга ҳам манзур бўлган «Шмель» самолётлари ўрнини босади. Қишлоқ хўжалиги меҳнаткашларининг янги ёрдамчиси аввалги самолётлардан бир қанча афзаллиги билан фарқ қилади. Самолёт кўп юк кўтара олади, фойдаланишда ғоят тежамлидир.

Чехословакия қишлоғи ҳаётида мустаҳкам ўрин эгаллаган авиация мўл ҳосил учун курашда деҳқонларга самарали ёрдам беради. (ТАСС).

ЯПОНИЯ. Демократик ташкилотлари томонидан ҳар йили ўтказиладиган анъанавий «Тинчлик марши» қатнашчилари мамлакат бўйлаб минглаб километр йўл босишди. Шаҳарлар ва қишлоқларда улар урушга қарши йиғилишлар, митинглар ўтказишмоқда. Шу йилнинг 7 майида Токио шаҳридан чиққан «Тинчлик марши» қатнашчилари Хиросима ва Нагасаки шаҳрига келмоқдалар. Улар бу шаҳарларга Америка атом бомбаси ташланганлигининг 38 йиллигида ўтказиладиган тадбирларда иштирок этадилар. Суратда: «Тинчлик» марши иштирокчилари Итимия шаҳри кўчаларидан ўтиб бормоқдалар.

ТАСС фотохроникаси.

ЭКОНОМИКАНИ РИВОЖЛАНТИРИШ СОҲАСИДАГИ МУВАФФАҚИЯТЛАР

КОБУЛ. (ТАСС). Бу ерда Афғонистон Демократик Республикаси Министрлар Советининг навбатдаги мажлиси бўлиб ўтди. «Хивад» газетасининг хабар қилишича, АДРни социал-иқтисодий ривожлантириш давлат планининг бажарилиши ва шу афғон йилининг биринчи кварталида давлат бюджети ижроси масалалари, шунингдек давлат аппарати раҳбарларининг АХДП Марказий Комитети 12-пленуми қарорларидан келиб чиқадиган вазифалари кўриб чиқилди.

Министрлар Совети планнинг бажарилиш якунларини маъқуллади. Мажлисда қуйидагилар таъкидланди: умумий саноат ишлаб чиқарилиши биринчи кварталда ўтган афғон йилининг шу давридагига нисбатан 10 процент кўпайди. транспортни, қишлоқ хўжалигини ривожлантириш соҳасида муайян муваффақиятларга эришилди. Министрлар Совети давлат аппаратининг масъул ходимларини умуман шу йилги план топшириқларини бажариш учун бутун кучни сафарбар қилишга даъват этди.

Мажлисда АХДП Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, АДР Министрлар Советининг Раиси С. А. Кештманд нутқ сўзлади. У АХДП Марказий Комитетининг яқинда бўлиб ўтган 12 пленуми муҳим аҳамиятга эга эканлигини таъкидлади. Бу пленум ҳозирги вақтда революцион Афғонистон олдида турган вазифаларни ҳал этиш йўлларини белгилаб берди. Ҳозирги вақтда вазифа шуки, деб уқтириб ўтди. С. А. Кештманд, маҳаллий ҳокимият органларининг барча партия комитетлари, министрлик ва идоралар шу афғон йилида мамлакатни социал-иқтисодий ривожлантириш планида кўзда тутилган кўрсаткичларга эришишга ғоят жиддий эътибор беришлари лозим. Бу эса революцион давлатнинг позицияларини янада кўп даражада мустаҳкамлашга, мамлакат меҳнаткашларининг турмуш даражасини оширишга ёрдам беради.

СОМОСАЧИ БАНДИТЛАРНИНГ КИРДИКОРЛАРИГА ЗАРБА

МАНАГУА, 3 август. (ТАСС). Сандиночилар халқ армияси МРБнинг ёрдами билан Гондурас ва Коста-Рика территориясида ўз ҳарбий базаларини ташкил этган сомосачи каллакесарларнинг бандитларча ҳужумларини муваффақиятли равишда даф этмоқда. Республика мудофаа министрлигининг хабар қилишича, кейинги уч кун ичида сандиночилар халқ армияси жангчилари Никарагуага суқулиб киришга уринган йигирма нафарга қадар контрреволюционерни йўқ қилдилар. Сомосачи шайкаларни Никарагуа ерида махфий равишда мустаҳкам жойлаштириб олиш йўлидаги уринишлар Рейган маъмурияти Никарагуа соҳилларига АҚШ ҳарбий денгиз кучларининг жанговар кемаларини юборишга ва Гондурасда иғвогарлик мақсадидаги кенг кўламли ҳарбий машқларни ўтказишга қарор қилганидан кейин айниқса кучайиб кетди.

УРУШ ВЕТЕРАНЛАРИНИНГ НОРОЗИЛИГИ

Уруш ветеранлари совет комитети ўз Ватанининг суверенитети ва мустақиллигини қаттиқ туриб ҳимоя қилаётган Никарагуа халқининг мардона ва адолатли кураши билан астойдил бирдам эканлигини миллионлаб собиқ фронтчилар, партизанлар ва подпольечилар номидан билдирди.

Совет ветеранлари жамоатчилиги Америка ҳарбийларининг революцион Никарагуага қарши кирдикорлари сабабли Марказий Америкада вазият хатарли равишда кескинлашиб кетганлигини зўр ташвиш ва хавотирлик билан қайд этади, дейилади комитетнинг баёнотида.

Ҳужжатда Вашингтоннинг суверен давлатлар ички ишларига аралашиш, ушбу региондаги қонуний ҳукуматларга ва миллий-озодлик ҳукуматларига қарши қўпорувчилик ишларини кучайтириш мақсадида ўтказиб келаётган авантюристик сиёсатига қарши норозилик изҳор этилган.

Рейган маъмурияти яқин вақт ичида Никарагуа соҳиллари яқинида жуда катта ҳарбий машқларни ўтказишга қарор қилганлиги АҚШ ҳарбий-сиёсий тазйиқ кўрсатаётганлигининг янги далилидир. АҚШдаги ҳукмрон юқори доираларнинг шу мамлакатни қамал қилишни уюштиришга, сомосачи контрреволюционерларни қўллаб-қувватлашга, сандиночилар ҳукуматига қарши кенг кўламдаги хуружларни тайёрлашга қаратилган ҳаракатлари халқаро ҳуқуқни қўпол равишда бузишдан иборат бўлиб, Марказий Америкадагина эмас, шу билан бирга бутун планетада ҳам тинчлик ишига жиддий хавф солмоқда.

Баёнотда Америка ҳарбийлари урушга тайёргарликни кучайтираётганликлари қораланади. Совет ветеранлари Никарагуага қарши ва Марказий Америкадаги бошқа мамлакатларга қарши иғвогарликлар дарҳол тўхтатилишини талаб қилдилар. (ТАСС).

ЧАДДАГИ АҲВОЛ

ПАРИЖ, 3 август. (ТАСС). Чаддан олинаётган хабарларга кўра мамлакат шимолида Файя-Ларжо шаҳри учун шиддатли жанглар давом этмоқда. Нжаменанинг ҳозирги режими ва миллий бирлик муваққат ҳукумати қўшинларининг қўмондонлиги жанговар вазият тўғрисида бир-бирига зид маълумотлар бермоқда: Франс Пресс агентлигининг хабар қилишича, Миллий бирлик муваққат ҳукуматининг радиоси шу ҳукумат раиси, Чад миллий озодлик фронти (ФРОЛИНА) раҳбари Гукуни Уэддей отрядлари Файя-Ларжони яна ишғол этганлигини эълон қилди.

Франция телевидениеси Франция етказиб бераётган зенит қурилмаларининг биринчи туркуми Нжаменага келтирилганлигини хабар қилди. Яқин вақт ичида у ерга Американинг «Ред ай» ракеталари етказиб берилади.

ВАШИНГТОН, 3 август. (ТАСС). «Чадда Қўшма Штатлар билан иттифоқчиларининг ҳарбий-стратегия манфаатларини таъминлаш» юзасидан биргаликдаги ҳаракатларни келишиб олиш — Заир президенти Мапутунинг АҚШда бошланган расмий визитидан кузатилган мақсаддир. У президент Р. Рейган, давлат секретари Ж. Шульц, мудофаа министри К. Уайнбергер билан учрашади. Эн-Би-Си телекомпаниясининг маълумотларига кўра Мапутунинг америкалик музокарадошлари Киншасадан Хабре режимига ҳарбий ёрдамни шошилинч равишда кўпайтиришни талаб қиладилар.

ТРИПОЛИ, 3 август. (ТАСС). Ливия Африка бирлиги ташкилотига мурожаат этиб, Чад проблемасини тинч йўл билан бартараф этиш, у ерда ажнабийларнинг аралашувини ва гражданлар урушини тўхтатиш мақсадида куч-ғайратни активлаштиришга даъват қилди.

АМЕРИКАЧА САЙЛОВ

ВАШИНГТОН, 3 август. (ТАСС). АҚШ Юстиция министрлиги 2 август куни дастлабки сайлов бўлиб ўтган Миссисипи штатига 322 нафар федерал кузатувчини юборганлигини эълон қилди. Бу сайлов демократик партиядан штат губернаторлигига ва сайлаб қўйиладиган бошқа бир қанча лавозимларга номзодларни аниқлади.

Сайлов арафасида Миссисипида ирқчилик шу қадар кўлам касб этдики, ҳатто Рейган маъмурияти даврида ирқчиликнинг ҳомийси деган машъум ном чиқарган Юстиция министрлиги ҳам сайловчиларнинг кўпчилиги ёки талайгина қисми негрлардан иборат бўлган штатнинг баъзи районларини «тартибсизликлар чиқиши эҳтимоли бор жойлар» деб таърифлашга мажбур бўлди. Гап шундаки, маҳаллий ирқчилар негрларнинг овоз беришда қатнашишини чеклаш учун ҳамма ишни қилдилар. Шу мақсадда кўпгина сайлов округларининг чегаралари бу округларда негр сайловчилар кўпчилик бўлиб қолмаслиги учун қайта кўриб чиқилди. Юстиция министрлиги 14 районда сайлов округларини қайта тақсимлаш планлари ирқий айирмачиликни мустаҳкамлаш мақсадини кўзлашини эътироф этди.

КУРСК ЖАНГИНИНГ 40 ЙИЛЛИГИ

1945 йил 5 августга ўтар кечаси Орёл шаҳри кўчаларида ҳали гитлерчилар изғиб юришар, уларнинг танклари ва автомашиналари ўтиб турарди, энг баланд бинолардан бири — Москва кўчасидаги 13-уйнинг томида эса Қизил Байроқ ҳилпирай бошлади. Бу байроқни 380-ўқчи дивизия разведкачилари И. Санько билан В. Образцов қадаган эдилар.

Иван Дмитриевич Санько Орёл шаҳрида яшайди. У жанговар хизматлари учун Қизил Байроқ ордени, медаллар билан мукофотланган. Суратда: И. Д. Санько ёш орёлликларга шаҳар учун бўлган жанглар ҳақида ҳикоя қилиб бермоқда.

Ю. Набатов ва В. Углик фотоси (ТАСС).

ОЛОВЛИ ЁЙДА

Курск ёйи... Уруш вақти хариталарда бу ёй Белгороддан Орёлгача чўзилган бўлиб, Курск яқинида Ғарб томонга бўртиб чиққан эди. Шу ерда 1943 йил 5 июлида Улуғ Ватан уруши тарихида ва бутун иккинчи жаҳон урушида энг шиддатли жанглардан бири бошланди. Фашист стратеглари ана шу бўртиқни ажратиб қўйиб, қўшинларимизни қуршовга олишни, уларни тор-мор этиб, стратегик ташаббусни ўз қўлларига олишни мўлжаллаган эдилар. Лекин уларнинг режалари пуч бўлиб чиқди. Совет жангчилари букилмас иродаларини, ҳарбий маҳоратларини, мардлик ва матонатларини, Коммунистик партия ва социалистик Ватанга чексиз садоқатларини намойиш қилиб, манфур душман ҳужумини тўхтатдилар ва жангни ғалаба билан тугатдилар.

Армия генерали А. Л. Гетман ўша вақтдаги воқеалар ҳақида ҳикоя қилади.

Фронтда даҳшатли сукунат давом этарди. Бу сукунат таранг тортилган тордек ҳар дақиқа узилиб кетиши мумкинлигини билардик ва бўлажак жангларга тайёрланар эдик. Ўз кўлами ва аҳамияти жиҳатидан Сталинград остоналаридаги жанглардан қолишмайдиган янги катта воқеалар кутилмоқда эди. Жангчилар ҳам, командирлар ҳам бу воқеани кутишарди. Биз хато қилмаган эдик.

Урушдан сўнг Гитлер 1943 йил 15 апрелдаёқ имзо чеккан «Цитадель» операциясини ўтказиш тўғрисидаги оператив буйруқ қўлимга тушиб қолди. «Ҳужумдан мақсад, — дейилади унда, — Белгород районидан бир зарбдор армия ва Орёлнинг жанубидаги райондан бошқа бир зарбдор армиянинг кучлари билан кескин ва тез зарба бериб, ҳужум қилиш йўли билан Курск районидаги душман қўшинларини қуршаб олиш ва йўқ қилиб ташлашдир...»

«Цитадель» операциясини амалга ошириш учун немис-фашист қўмондонлиги ҳужум бошланишидан олдин Курск остоналарида 900 мингдан зиёд солдат ва офицерни, 10 мингга яқин тўп ва миномётни тўплади. Ҳужум қилувчиларга ҳаводан мадад бериш учун 2 мингдан зиёд самолёт келтирди.

Совет қўмондонлиги душман ниятларини ўз вақтида пайқаб олди. Стратегик ташаббус бизнинг қўлимизда бўлишига қарамай, Олий Бош Қўмондон Ставкаси Курск ёйида мустаҳкам, чуқур жойлашган мудофаа барпо қилиш тўғрисида доно қарор қабул қилди. Қўшинлар олдинги маррага келадиган йўлларни миналар ва тиканли симлар билан мустаҳкамлаш, жонли кучларни, артиллерия, миномёт, танкларни ер бағрига яшириш, жуда кўп хандақлар қуриш тўғрисида кўрсатма олди. Қисқа қилиб айтганда, олдиндан тайёргарлик кўрилган мудофаанинг барча кучли томонларидан тўлароқ фойдаланиш чоралари кўрилди.

Бизнинг қўшинларимиз олдида душманнинг қудратли танк группировкаси зарбасига бардош бериб, уни ҳолсизлантириш ва шу билан қарши ҳужумга ўтиш учун қулай шароит яратиш вазифаси турарди. Шу билан бирга мудофаанинг тактик зонасида гитлерчиларнинг зарбаларини нима қилиб бўлса ҳам қайтариш лозим эди. Чунки душман танк дивизияларининг мудофаа ички қисмига чуқур кириб бориши Курск ёйида мудофаада турган совет қўшинлари группировкасининг орқа томонига жиддий хавф солиши мумкин эди.

Ичкарига 300 километргача чўзилган мудофаа линиясини барпо этишда фронт яқинидаги аҳоли актив иштирок этди. Хомаки ҳисобларга қараганда, ер иншоотларининг узунлиги ўн минг километрга етди. Бундан ташқари 24 та дала аэродроми қурилди.

Қўшинларда партиявий-сиёсий ишлар актив олиб борилди. Бу ишлар шахсий составни қўмондонлик буйруғини бажаришга, душман ёриб ўта олмайдиган мудофаа барпо этишга, эгалланган маррани қатъият билан ушлаб туришга қаратилган эди. Айниқса, коммунистлар зиммасига масъулиятли вазифа юклатилди. Чунончи, Воронеж фронти ҳарбий кенгаши ва сиёсий бошқармасининг мурожаатида бундай дейилган эди: «Халқ, большевиклар партияси сени жанговар ишга йўллади. Мардлар ичра энг марди бўл, душманни моҳирлик билан, қатъият билан, ғазаб билан савала. Ғалабанинг ўзи келмайди, уни қўлга киритиш керак. Душманга қарши ҳаёт-мамот жангига кирар экансан, сен омманинг етакчиси эканлигингни, Коммунистик партиянинг фарзанди эканлигингни ҳамиша ёдда тут». Ўша вақтда мен қўмондонлик қилган 6-танк корпуси коммунистлари бу мурожаатни ғоят руҳланиб кутиб олдилар.

5 июлга ўтар кечаси Марказий фронтдаги 13-армия жангчилари бир сапёрни асир олдилар, Воронеж фронтида эса қочоқ биз томонга ўтди. Ҳар иккаласи ҳам ҳужум 5 июль саҳар соат 3 да бошланишини айтди. Фронтларнинг қўмондонлари, талантли совет саркардалари К. К. Рокоссовский ва Н. Ф. Ватутин бутун аҳволни ҳисобга олиб, қарши тайёргарлик планида кўзда тутилган тадбирларни амалга оширишга қарор қилдилар. Соат 2 дан 20 минут ўтганда юзлаб тўпларнинг садоси Курск жанги бошланганлигидан хабар берди. Фашист қўшинлари жойлашган ерлар снарядлар, бомбалар ва миналар портлаши билан қопланди. Бу қарши тайёргарлик натижаларини биз дарҳол била олмадик. Лекин душман ҳужумни белгиланган вақтидан икки ярим — уч соат кейин бошлаганлигининг ўзи унинг натижасини кўрсатиб турибди. Душман катта талофот кўрди. Кейинчалик қўшинларимиз ҳужумга ўтгач, немис қабрлари устида янгидан ўрнатилган минглаб крестларни кўрдик.

5 июлдаги жангларда бизнинг корпусимиздан озгина кучлар — майор И. Котенко билан В. Барковский командирлик қилган 1008 ва 538-танкка қарши қирувчи полклар қатнашди. Душман Томаровка районидан Обоянь ва Грезное йўналишида асосий зарба бериб, ҳужумга ўтди. Танкларнинг атакасига минглаб тўплар ва миномётлар ўт очиб, мадад бериб турди. Авиация эса қўшинларимизнинг жанговар тартибларини тўхтовсиз бомбардимон қиларди. Лекин фашистлар 6-гвардиячи армия эгаллаб турган жойда мудофаани ёриб ўта олмадилар. Дастлабки икки кун ичида танкка қарши қирувчи полкларимиз 30 дан ортиқ танкни қириб ташладилар.

Корпуснинг асосий кучлари 5 июлда ҳужумга ўтиш тўғрисида сигнал берилишини кутарди. Жанг суронларига ташвишланиб қулоқ солардик. Ҳар бир киши қўшинларимиз бардош бера олармикан, душманнинг рўпарадан кучли зарбасини қайтара олармикан, деб ўйларди.

Кечга яқин корпусга олдинга юриб, Пена дарёси шимолий соҳили бўйлаб мудофаа маррасини эгаллаш топшириғи берилди.

Эрталаб душман 48-танк корпуси кучлари билан 6-гвардиячи армиямиз ўнг қанотига кучли зарба берди. Унинг ўнг томонида 2-СС танк корпуси ҳужум қиларди. Бу ҳар икки корпус душманнинг Курскка жануб томондан интилаётган асосий кучларини ташкил этарди. Эсэсчилар корпуси Грезноега зарба берса, 48-корпус ўнг қаноти билан бизга ҳужум қилди.

Мен ўз танкчиларимга ишонардим. Уларнинг орасида ҳали уруш оловини кўрмаган жангчилар ҳам бор эди. Лекин Москва ва Сталинград остоналаридаги шиддатли жанглардан омон чиққанлар ҳам бор эди. Уларнинг ёнида янги келган жангчилар ҳам ўзларини дадил тутар эдилар. Соат 10 да узоқдан душман танклари кўринди. Улар Пенанинг жанубий қирғоғига яқинлашгач, пистирмадаги артиллерия ўт очди. Кузатув пунктидан бир неча танк ва бронетранспортёр ўт ичида қолганини кўрдим. Катта талофот кўрган душман чекинишга мажбур бўлди. Соат 11 да 150 га яқин танк ва моторлаштирилган пиёдалар кучи билан яна ҳужумга ўтди. Уларни 800 метрга яқин келтириб, танкчиларимиз, артиллериячиларимиз, миномётчиларимиз нишонга олиб ўт очдилар. Пулемётлар ва автоматлар душман пиёдаларини танклардан ажратиб қўйиш учун ажал уруғини сочарди. Пиёдаларнинг ҳужуми тўхтаб қолди ва душман 20 га яқин ёнаётган танкларни қолдириб чекинишга мажбур бўлди. Лекин кўп ўтмай гитлерчилар яна ҳужумга ўтишди. Бу галгиси янада шиддатлироқ эди. Жанг майдони олов ичида қолди. Тўпларимизнинг бирида фақат командир — батарея комсорги сержант П. Кузьменко омон қолди. У ярадор бўлишига қарамай, ўт очишни тўхтатмади ва икки танкни яксон қилди.

Ўша куни корпусимиз қисмлари 70 га яқин танкни ишдан чиқардилар.

Шундан кейинги кунлар ҳам худди ана шу тарзда ўтарди. 10 июль эрталаб «Жануб» немис армиялари группаси қўмондонлиги ўз қўшилмаларини шарққа, Прохоровка томонга бура бошлади. Лекин 10 ва 11 июлда 4-танк армияси ҳамда «Кемпфе» оператив группаси совет қўшинлари қаршилигини енга олмадилар, фақат озгина масофа олға силжишга муваффақ бўлдилар. «Жануб» армия группаларининг қўшинлари мақсадга эриша олмай, чекина бошлади. Олдин Воронеж фронтининг, сўнгра Чўл фронтининг қўшилмалари уларни таъқиб этишга киришди. 23 июль кечқурун совет қўшинлари оғир жанглардан сўнг душман ҳужуми бошланган вақтда ўзлари эгаллаб турган маррага чиқдилар.

Курск ёйининг шимолий қисмида Понири-Ольховатка районида, айниқса, жанглар кескин бўлди. Бу ерда Марказий фронтнинг 13-армияси мудофаада эди. Бу ердаги жанг шиддатларини шундан ҳам билса бўладики, полковник В. Рукосуевнинг 3-қирувчи бригадаси жангчилари жангнинг 4 куни ичида душманнинг 20 та атакасини қайтариб, 146 танкини яксон қилдилар.

Катта талафот кўрган душман Курскка шимолдан ҳужум қилишни тўхтатишга қарор қилди. 7 кун ичида душман бизнинг мудофаамизни атиги 10—12 километр ёриб кирган эди.

12 июлда Ғарбий ва Брянск фронтларининг қўшинлари, 15 июлда Марказий фронт ўнг қанотидаги армиялар ҳужумга ўтдилар, 3 августда Белгород — Харьков йўналишида Воронеж, Чўл фронтлари қўшинлари қарши ҳужумни бошлади. Жанговар ҳаракатлар кўлами янада кенгайди. Гитлерчилар 5 августда Орёл ва Белгороддан қувиб чиқарилди. Қўлга киритилган ғалабани нишонлаш юзасидан Улуғ Ватан уруши даврида биринчи марта Москвада артиллерия салюти берилди.

Совет қўшинлари «Марказ» армиялари группасига кескин зарба бериб, 18 августда Орёл плацдармини бутунлай озод қилдилар. Шу вақт ичида Воронеж ва Чўл фронтларининг қўшинлари Харьков йўналишида жанг қилардилар. Бизнинг қисмларимиз душман танк дивизияларининг кучли қарши зарбаларини қайтариб, 23 августда Харьковни озод қилдилар. Шундай қилиб, Курск остоналаридаги жанглар Совет Армиясининг ажойиб ғалабаси билан якунланди. Бизнинг қарши ҳужумимиз умумий стратегик ҳужумга айланди.

Курск остоналарида фашистлар Германиясига қақшатғич зарба берилди. 50 кун ичида вермахт 500 минг солдат ва офицерини, бир ярим минг танкини йўқотди. Сараланган 30 дивизия тормор келтирилди.

Курск остонасидаги жанглар совет ҳарбий санъати тараққиётида йирик босқич бўлиб, Совет давлати ва унинг Қуролли Кучлари қудратининг, халқимиз Коммунистик партия раҳнамолигида кўрсатган қаҳрамонлиги ва мардлигининг рамзи сифатида асрлар оша унутилмайди.

● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ

СССР ХАЛҚЛАРИ СПАРТАКИАДАСИ

МЕДАЛЛАР ШОДАСИ

Жамоатчи мухбиримиз Ш. МУҲАММАДЖОНОВ Москвадан хабар қилади

* САККИЗИНЧИ ЧЕМПИОН
* КУМУШ МЕДАЛЛИ ҚИЗ
* ОЛИМПИАДА ЧЕМПИОНИНИНГ МАҲОРАТИ
* ҚИММАТЛИ ОЧКОЛАР

Май ойидан бери Ватанимизнинг турли шаҳарларида ўтказилиб келинаётган йилимизнинг энг йирик спорт мусобақаси — СССР халқлари VIII Спартакиадаси байроғи эртага туширилади. Спортчилар сўнгги мусобақаларда муваффақиятли иштирок этиб, совринли ўринларга зўр бериб даъвогарлик қилмоқдалар. Республикамиз вакиллари ҳам якунловчи баҳсларни кўтаринки руҳда ўтказиб, Спартакиада медалларини қўлга киритган ҳолда Ўзбекистон командаси мавқеини янада яхшиланишига ўзларининг муносиб улушларини қўшмоқдалар.

Маълумки, классик, эркин ва дзю-до кураш турлари бўйича ўтказилган беллашувларда вакилларимиз юқори натижалар кўрсатиб, мухлису мутахассисларни мамнун қилишган эди. Курашнинг яна бир тури, самбо бўйича ўтказилган мусобақада ҳам спортчиларимиз бўш келишмади. Самбочиларимиз бронза ва олтин медалли бўлишди. Жумладан, Эркин Холиқов билан Собир Адигезаловлар ғолиблик супасининг учинчи поғонасига кўтарилиб, ғалаба нашидасидан баҳраманд бўлдилар. Мусобақа энг оғир вазнли курашчилар беллашуви билан якунланди. Бунда СССРда хизмат кўрсатган спорт мастери, Европа ва жаҳон чемпиони, жаҳон кубогининг икки марта соҳиби, икки бор мамлакат чемпиони ва ниҳоят дзю-до бўйича СССР халқлари VII Спартакиадасининг бронза медали совриндори андижонлик Владимир Соболирев ажойиб маҳорат кўрсатди. У ярим финал беллашувида хизмат кўрсатган спорт мастери москвалик Виталий Кузнецовдан устун келиб, ҳал қилувчи баҳсда украиналик Игорь Богдановични доғда қолдирди.

— Самбо курашига меҳр қўйганман. Спортнинг мазкур тури билан 24 ёшимдан бери шуғулланаман, — дейди Владимир. — Бирдан бир орзуйим Спартакиада чемпиони бўлиш эди. Чунки, VI Спартакиада баҳсларида кумуш медални қўлга киритган бўлсам, VII Спартакиада беллашувларида бронза медали билан кифояланган эдим. Мана ниҳоят чемпион номига ҳам сазовор бўлиб, республикамиз командаси мавқеини мустаҳкамлашга ўзимнинг улушимни қўшдим.

Сузувчиларимиз ҳам муваффақиятли куч синашмоқдалар. Чунончи, 4×100 метрга эстафетали сузишда вакилларимиздан Андрей Румянцев, Гарри Петросян, Эдуард Галвинский ҳамда Анвар Хайрулпаевлар 3 минут 36,52 секундли натижа билан кучли олтиликдан жой олиб, командамизга қимматли 22 очко келтирдилар. Халқаро классдаги спорт мастери, «Универсиада-83» чемпиони Лариса Белоконь 200 метрга брасс усулда сузиш бўйича омади юришмай, тўққизинчи ўринни олган эди. У 100 метрга сузишда астойдил ҳаракат қилди. Лариса 1 минут 13,03 секундли натижа билан Спартакиаданинг кумуш медалини кўксига тақди.

Камондан отиш мусобақаларига якун ясалди. Республикамизда жисмоний камол топган, маҳорат оширган Москва Олимпиадасининг кумуш медали совриндори Наталья Бутузова Спартакиаданинг мутлақ чемпиони деб тан олинди. Наталья бу гал Москва ва Ўзбекистон командаларига қимматли очколар берди. Худди шунингдек, республикамиз пойтахтида чавандозликда маҳорат ошириб, Москва Олимпиадасининг чемпиони бўлган Юрий Ковшов ҳам Украина ва Ўзбекистон командаларига очко «улашмоқда». Юрий от йўртиш бўйича «Кичик соврин» учун курашда иккинчи, «Ўрта соврин» учун баҳсда биринчи ўринларни эгаллади.

1—8 ўринлар учун курашаётган гандболчи қизларимиз навбатдаги учрашувни Ленинград командаси билан ўтказиб (28:22), олтинчи ўринни эгаллашга ҳаракат қилишмоқда. Хоккейчи қизларимиз эса сўнгги учрашувларда куч синашдилар. Вакилларимиз Озарбайжон хоккейчиларига (0:2) имкониятни бой бериб қўйишди ва тўртинчи ўрин билан кифояланишга мажбур бўлдилар. Москва, Украина, Озарбайжон коллективлари фахрли ўринларни эгалладилар.

Спартакиада одимлари

✦ СУЗИШ. 4×100 метрга эстафета. Эркаклар. 1. Украина — 3 мин. 24,71 сек. 2. Москва — 3.26,51. 3. Ленинград — 3.28,70. 4. РСФСР — 3.29,01. 5. Белоруссия — 3.34,72. 6. Ўзбекистон — 3.36,52.

100 метрга брасс усулида. Аёллар. 1. З. Хернер (ГДР) — 1.12,00. 2. Л. Белоконь (Ўзбекистон) — 1.13,03. 3. А. Бузелите (Литва) — 1.13.05.

✦ КАМОН ОТИШ. Аёллар. 1. Н. Бутузова (Москва — Ўзбекистон) — 2555 очко. 2. Х. Гамбожапова (РСФСР) — 2543. 3. З. Рустамова (Тожикистон) — 2513.

ФУТБОЛ

ТЎПЛАР ВА ИМКОНИЯТЛАР

Олий лига командалари мамлакат биринчилигининг 23-тур ўйинларидан сўнг қуйидаги ўринларни эгаллаб туришибди:

Днепр	12	5	5	39-24	29
Динамо Мн	12	5	5	34-22	29
Черноморец	12	3	7	31-24	27
Шахтёр	12	2	8	36-24	26
Пахтакор	9	8	5	27-17	26
Жальгирис	9	8	5	21-22	26
Спартак	9	7	5	35-17	25
Зенит	9	7	6	24-20	25
ЦСКА	8	7	6	28-21	23
Динамо К	8	7	6	22-23	23
Торпедо М	7	7	7	21-24	21
Нефтчи	7	6	9	22-24	20
Арарат	8	3	11	20-31	19
Металлист	7	5	9	26-30	19
Динамо Тб	6	4	12	29-34	16
Динамо М	4	8	9	15-23	16
Торпедо К	2	8	12	16-34	12
Нистру	3	2	17	13-45	8

Жадвалдан кўриниб турибдики, «Днепр» командаси мавсумда илк бор биринчи ўринга чиқиб олди. Днепропетровсклик футболчилар рақиблар дарвозасига киритилган тўплар (39 та) бўйича ҳам биринчи ўринни эгаллаб туришибди. 9 учрашувдан бери улар мағлубият нималигини билишмаяпти.

Ўтган турда дарвозаларга бор-йўғи 17 та тўп киритилди. Икки марта 11 метрли жарима тўпи белгиланган бўлса ҳам, қулай имкониятлар бой берилди. «Зенит» футболчиси Ларионов Москванинг «Динамо» командаси билан, кутаисилик Куртанидзе «Днепр» командаси билан учрашувда ана шу имкониятдан фойдалана олмади.

Турнир жадвалида командалар шундай «зич» жойлашганки, қўлга киритилаётган ҳар бир очкогина эмас, ҳар бир тўп ҳам мавқега таъсир қилмоқда. Ғалаба қучган коллектив пешқадамлар сафига ўтса, ютқазган коллектив қуйига тушиб кетаётир.

Навбатдаги 24-тур ўйинлари ҳам кескин ўтиши турган гап, албатта. Карвонбошилар — «Днепр», «Динамо» (Минск) ва «Черноморец» ўйинларни меҳмонда ўтказадилар. Мавсум бошидан буён ўз мухлисларини қувонтира олмаётган Тбилиси динамочилари 23-турда 16-ўринни тарк этиб, бир поғона олдинга кўтарилишди. Табиийки, Грузия футболчиларининг «Черноморец» билан учрашуви ишқибозларда катта қизиқиш уйғотади. Ўз маҳоратларини тўла намойиш эта олмаётган Киев динамочилари эса, минсклик клубдошларини қабул қилишади.

«Пахтакор» бу сафар Москва динамочилари билан учрашади. СССРнинг ўн бир марта чемпиони бўлган динамочиларнинг «Пахтакор» билан учрашувлари доимо қизғин спорт кураши остида ўтади. Москва динамочилари ғалабалар сони бўйича олдинда: улар тошкентликларни 16 марта енгиб, беш учрашувда мағлубиятга учрашган. 16 учрашувда томонлар биттадан очко олишган. Тўплар нисбати (64:29) москваликлар фойдасига. Динамочилар бу йилги мавсумни кўтаринки руҳда ўтказиша олмаяпти. 16 очко билан 16-ўринда боришяпти. «Пахтакор» эса пешқадамлар сафида. Тошкентдаги ўйинда коллективлар нақд икки очкони қўлга киритиш учун курашади. 24-тур ўйинлари Ленинградда маҳаллий «Зенит» ва Москва спартакчилари учрашуви билан якунланади.

АХБОРОТ

Ишчилар манфаати йўлида

«Наманганводстрой» тресті коллективи СССР Озиқ-овқат программасининг бажарилишига муносиб ҳисса қўшиш учун ҳаракат қилмоқда. Коллектив аъзолари янги ерларни ўзлаштириш, текислаш, сув йўллари қуриш ишлари суръати ва сифатини ой сайин оширишмоқда. Улар ёрдамчи хўжалик ташкил этиб, ишчи ва хизматчиларнинг озиқ-овқат маҳсулотларига бўлган талабини қондиришга ҳам эътибор беришаётир. Трестга қарашли 10 та бўлинманинг 8 тасида ёрдамчи хўжалик ташкил этилган. Бу хўжаликларда йил бошидан бери 3 тонна гўшт, 4 тонна сут ишлаб чиқариб, болалар боғчаларига, ишчиларнинг оилаларига тарқатиб берилди.

Трест бинокорлари ишчиларни арзон озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлаш бўйича бошлаган ишни марказлаштириш, ихтисослаштириш мақсадида уларга Чорток районы территориясидаги адирликнинг 500 гектари ажратиб берилди. Шу йил кўкламда унинг 150 гектари ўзлаштирилиб, арпа, маккажўхори уруғи сепилди. 20 гектарлик боғ ташкил этилиб, ток, олма, ўрик шафтоли, терак ўтқазилиб кўкартириб олинди.

Айни кунларда ерларни ўзлаштириш қизғин давом эттирилмоқда. Йил охирига қадар камида 200 гектар ер экин оборотига киритилади. Янги ерларга Алихонсойдан сув чиқариш учун насослар қурилияпти. 200 бош қорамолга мўлжаллаб молхона барпо этилмоқда.

— Келгуси йили бу ерда 200 бош қорамол, 5 минг товуқ, 200 бош қўй ва шунча эчки боқилади, — дейди ёрдамчи хўжалик директори Фаррух Мўминов. — Қарийб 300 гектар майдонда озуқа экинлари етиштириб, ем-хашакка бўлган талаб тўла қондирилади. Хўжаликда меҳнат қилувчилар учун ҳам барча шароитлар яратиб берилади.

А. НИЁЗОВ.
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлигининг

ТОШКЕНТ ФАРМАЦЕВТИКА ИНСТИТУТИ

КАФЕДРАЛАР БЎЙИЧА вакант вазифаларга

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

ФАЛСАФА ВА ИЛМИЙ КОММУНИЗМ — мудир (фалсафа фанлари доктори ёки кандидати), доцент (фалсафа фанлари кандидати);

АНАЛИТИК ХИМИЯ — катта ўқитувчи (химия фанлари кандидати);

ТОКСИК ХИМИЯ, ФАРМАЦИЯЛАР ЭКОНОМИКАСИ ВА УНИ ТАШКИЛ ЭТИШ (3 ўрин), ДОРИЛАРНИНГ ЗАВОД ТЕХНОЛОГИЯСИ — ассистентлар;

ДОРИЛАРНИНГ АПТЕКА ТЕХНОЛОГИЯСИ — доцент (фармацевтика фанлари кандидати), ассистентлар (5);

АНАТОМИЯ АСОСЛАРИ БИЛАН ФИЗИОЛОГИЯ — катта ўқитувчи (медицина фанлари кандидати), ассистент;

ЖИСМОНИЙ ТАРБИЯ — ўқитувчилар (3).

МАРКАЗИЙ ИЛМИЙ-ТАДҚИҚОТ ЛАБОРАТОРИЯСИ БЎЙИЧА ХИМИЯ БЎЛИМИГА — катта илмий ходимлар (химия фанлари доктори ёки кандидати (2);

МЕДИЦИНА БИОЛОГИЯ БЎЛИМИ — кичик илмий ходимлар (4).

КОНКУРС МУДДАТИ — ЭЪЛОН ЧИҚҚАН КУНДАН БОШЛАБ БИР ОЙ.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳри, 15-алоқа бўлими, Кафанов кўчаси, 35-уй, кадрлар бўлими.

●

Ўзбекистон ССР Қурилиш министрлиги

«АЛМАЛИКСВИНЕЦСТРОЙ» ТРЕСТИГА

Бош технолог, техника бўлими бошлиғи, лойиҳа-смета группаси бошлиғи ва бошлиқ ўринбосари, ташкилий ишларни лойиҳалаштириш группасининг катта инженерлари, ОГМ катта инженер-механиклари, катта прораблар, мастерлар, инженер-геодезистлар, бош бухгалтер, бош бухгалтер ўринбосари, нормаловчи инженер, монтажчилар, ғишт терувчилар, сувоқчи-бўёқчилар, электр-газ пайвандчилар, дурадгорлар.

КЕРАК

Ишга қабул қилинганлар: ёлғизлар ётоқхона, силалилар эса 2 йил давомида квартира билан таъминланади.

Трестда болалар боғчаси, профилакторий, дам олиш зонаси, пионер лагери бор.

Трестнинг барча хизматчиларига район коэффициенти тўланади. Ишлар Олмалиқ шаҳрида олиб борилади.

Меҳнат дафтарчасининг нусхасини ёки кадрлар ҳисоби бўйича шахсий варақани оилавий аҳволи кўрсатилган ҳолда қуйидаги адресга юборилсин: 702400, Тошкент область, Олмалиқ шаҳри, Комсомол кўчаси, 6-уй.

●

«Главташкентстрой» транспорт ишлаб чиқариш бошқармасининг

9-АВТОТРАНСПОРТ КОРХОНАСИГА

агрегатчи-слесарлар (4—5-разрядли), автомобиллар ремонти бўйича слесарлар (5-разрядли), двигатель синовчилари (4—5-разрядли), токарлар (4—5-разрядли), фаррош, нормаловчи, ҳаракат хавфсизлиги бўйича катта инженер

КЕРАК

Ёлғиз кишилар ётоқхона билан таъминланадилар. Навбати билан квартира бериладн.

Корхонанинг ўз болалар боғча-яслиси бор.

Мурожаат учун адрес: Тошкент области, Нариманов шаҳри, Лихачёв кўчаси, 2-уй (106, 133, 121-автобусларнинг «9-автобаза» бекати).

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

5 АВГУСТ, ЖУМА

МОСКВА-I. 9.00 — Время. 9.40 — Спорт ахбороти. 9.55 — Ҳужжатли фильмлар. 10.50 — Мультфильм. 11.00 — Константин Заслонов. Бадиий фильм. 12.15 — Рус композиторларининг романсларини РСФСРда хизмат кўрсатган артист В. Мальценко ижро этади. 12.35 ва 15.00 — Янгиликлар. 15.20 — Ҳужжатли фильмлар. 16.25 — Ўсмирлар ижоди. 16.50 — Олимлар — Подмосковьенинг агросаноат комплексига. 17.20 — Концерт. 17.50 — СССР халқларининг ёзги VIII Спартакиадаси. 18.20 — Ҳужжатли фильм. 19.15 — Дунё воқеалари. 19.30 — Биз БАМни қуряпмиз. 20.00 — Кинопанорама. 21.30 — Время. 22.00 — Футбол бўйича СССР чемпионати. Динамо (Киев) — Динамо (Минск). 24.00 — Дунё воқеалари. 00.15 — Спорт ахбороти.

МОСКВА-II. 9.00 — Гимнастика. 9.20 — Ҳамма нарсани билишни истайман?. 9.30 — Гули сиёҳ. Бадиий фильм. 10.50 — Ғалаба сабоқлари. 11.35 — Инглиз тили. 12.05 — Мультфильм. 12.15 — Бу фантастик олам. 13.55 — Концерт. 15.00 — Шахмат мактаби. 15.30 — Ўринбосарлар. 16.00 — Алангали йиллар қўшиқлари. 16.25 — СССР халқларининг ёзги VIII Спартакиадаси. 16.55 ва 18.30 — Янгиликлар. 18.50 — Альтернатива. 19.50 — СССР халқларининг ёзги VIII Спартакиадаси. 20.30 — Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар. 20.45 — Фильм-концерт. 21.30 — Время. 22.00 — Андрей Колобов. Спектакль. 22.20 — Илмий-оммабоп фильм.

ТОШКЕНТ-I. 12.35 — Қувноқ пионер ёзи. 13.05 — Майин табассум билан. 13.45 — Инсон ва қонун. 14.15 — Концерт. 14.55 — Телевидение ва актёр. 18.20 — Сеҳрли қуш. Қўғирчоқ фильм. 18.30 — КПСС XXVI съезди қарорлари — ҳаётга! 19.00 — Ахборот. 19.15 — Ёрдамчи хўжаликларга — кенг йўл. 19.30 — Футбол. «Пахтакор» — «Динамо». Танаффус пайтида ахборот. 21.15 — Мультфильм. 21.30 — Время. 22.00 — Дунё воқеалари. 22.30 — Ўлмас гарнизон. Бадиий фильм.

6 АВГУСТ, ШАНБА

МОСКВА-I. 9.00 — Время. 9.35 — Спорт ахбороти. 9.50 — Моҳир қўллар. 10.15 — Спортлото. 10.25 — Ота-оналар, Сизлар учун. 10.55 — Эртанги кун жадвали. 12.15 — Сизни қизиқтирган адабиётлар. 13.00 — Ёнингдами ўртоқ... Курск жангининг 40 йиллигига. 14.10 — Сиз бунга қодирсиз. 14.45 — Камалак. 15.20 — Дунё воқеалари. 15.35 — Ўтган ёз шуъласи. Бадиий фильм. 16.25 — Қадимий вальслар. 17.00 — Партия ҳақида ҳикоялар. 17.30 — Маруся Богуславка. Мультфильм. 17.40 — Сиёсий шарҳловчи В. П. Бекетов суҳбати. 18.10 — СССР халқларининг ёзги VIII Спартакиадаси. 18.35 — Ҳайвонот оламида. 19.35 — Ҳамдўстлик. 20.05 — Музика ҳамма учун. 21.30 — Время. 22.05 — От ўйин. Бадиий фильм. 23.15 — Концерт. 23.45 — Янгиликлар. 23.55 — Спорт ахбороти.

МОСКВА-II. 9.00 — Гимнастика. 9.15 — Агар соғлом бўлай десанг. 9.30 — Ҳужжатли фильмлар. 10.10 — Тонгги почта. 10.40 — Архитектурада портрет. 11.10 — Ю. Левитан. Хиросима такрорланмаслиги керак. 11.40 — Саёҳатчилар клуби. 12.35 — Халқ чолғулари садолари. 14.00 — Анднинг қоқ юрагида. Ҳужжатли фильм. 15.20 — Приморье телевидениесининг программаси. 16.00 — Здоровье. 16.45 — Ўғил билан беш суҳбат. Спектакль. 17.55 — Концерт. 18.20 — Ҳужжатли фильм. 19.15 — Халқаро обзор. 19.30 — Музикали киоск. 20.00 — Жарроҳ олим, ректор... Ҳужжатли фильм. 20.30 — Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар. 20.45 — Швед тилини қандай ўрганиш керак. Бадиий фильм. 21.30 — Время. 22.05 — Футбол. Зенит — Спартак.

ТОШКЕНТ-I. 10.00 — Янгиликлар. 10.10 — Фильм-концерт. 10.40 — Эврика. 11.25 — Шахмат мактаби. 11.55 — Чет эллик меҳмонлар Ўзбекистон ҳақида. 12.15 — Лайлак учди, ғоз учди. Бадиий фильм. 13.35 — Йўл ҳаракати хавфсизлиги учун. 18.30 — Темир йўлчилар кунига. 19.00 — Бошқарувда мададкор. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Оламга саёҳат. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист Х. Лутфуллаев концерти. 21.30 — Время. 22.05 — Мустақил озуқа базаси учун. 22.25 — Баҳс. 9.00 — Душанба кўрсатувлари.

РАДИО

5 АВГУСТ, ЖУМА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 8.30 — Ўзбек давлат филармонияси солистларининг концерти. 9.30 — Совет Ўзбекистони одамлар, ишлар ва режалар. 12.10 — Узбекистан индустриальний. 13.00 — Чорвадор. 14.00 — Табаррук замин 17.00 — Ўзбекистон композиторларининг ижоди М. Бурхонов. 19.20 — СССР халқларининг ёзги VIII Спартакиадаси кундалиги. 19.30 — Ёшлик. 20.30 — Футбол бўйича СССР чемпионати. «Пахтакор» — «Динамо» (Москва). 21.15 — Концерт. 22.30 — Бугун радиотеатрда.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР

БИЗНИНГ АДРЕС: 700000, Тошкент-П. Ленин кўчаси, 41.

ТЕЛЕФОНЛАР

Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 33-21-43, 32-53-16, 32-53-20, 33-11-49, 32-54-13.